

SZAKDOLGOZAT

Burián Koppány

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
BSc alapképzési

**Magyarország és Németország vizsgálata kis- és
középvállalkozások aspektusából**

Belső konzulens: Thalmeiner Gergő
Egyetemi Adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Vidékfejlesztési és
fenntartható gazdaság intézet, Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Készítette: Burián Koppány (KRY50V)

Gödöllő
2024

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	5
2.	Szakirodalmi áttekintés	6
2.1.	Gazdasági mutatók és elemzési módszerek	6
2.2.	Makrogazdasági elemzések.....	7
2.2.1.	Nemzetközi helyzet és GDP	8
2.2.2.	Munkaerőpiac.....	9
3.	Magyarország történelmi áttekintés	11
3.1.	Két világháború közötti időszak.....	11
3.2.	A szocialista időszak (1948-1989).....	13
3.3.	A szocializmus utáni időszak.....	16
4.	Németország gazdaságtörténelme.....	18
4.1.	A Weimari köztársaság (1919-1933)	18
4.2.	A Harmadik Birodalom és a második világháború.....	19
4.3.	Németország két részre szakad	19
4.4.	A gazdasági csoda	20
4.5.	A német újraegyesítés	21
4.6.	A 21. századi kihívások.....	21
5.	Kutatás módszertan.....	22
6.	Eredmények bemutatása.....	23
6.1.	Magyarország áttekintés	23
6.1.1.	KKV-k.....	23
6.1.2.	Hazai vállalkozások létszáma	25
6.1.3.	KKV-k foglalkoztatottsága.....	26
6.1.4.	KKV-k szerepe a gazdaságban.....	29

6.1.5.	KKV szektor finanszírozási lehetőségei és egyéb támogatásai.....	30
6.2.	Németország KKV-k bemutatása	34
6.2.1.	KKV-k foglalkoztatottsága (Németország).....	35
6.2.2.	KKV-k szerepe a gazdaságban (Németország).....	37
6.2.3.	A KKV-k finanszírozási lehetőségei és állami támogatásai (Németországban) 39	
6.3.	KKV-k összefoglalása.....	41
6.3.1.	Vállalkozások száma	41
6.3.2.	Foglalkoztatottak	41
6.3.3.	KKV-k a gazdaságban	42
6.3.4.	KKV-k finanszírozása	42
7.	Következtetés, javaslatok	43
8.	Kutatás összefoglalása	44
9.	Irodalomjegyzék	45
10.	Ábrajegyzék	47

1. Bevezetés

A kis- és középvállalkozások (kkv-k) rendkívüli gazdasági jelentőséggel bírnak mind Magyarország, mind Németország gazdasági szerkezetében. E vállalkozások rugalmasságot és innovációt hoznak a gazdaságba, miközben hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez és a gazdasági növekedéshez. A szakdolgozat célja, hogy egy betekintést nyújtson mindkét ország gazdaságtörténeti múltjáról, valamint a kkv-k gazdaságban elhelyezkedő szerepéről.

Az elkövetkező oldalakon először áttekintem Magyarország és Németország gazdaságtörténeti fejlődését a 20. századtól. Ezután a szakdolgozat fókuszába helyezem a kkv-kat, bemutatva a két ország kkv-szektorának sajátosságait, makrogazdasági mutatókon keresztül. Azért választottam a kkv-kat, mert szerintem a vállalkozások hozzájárulnak a jólét megteremtéséhez és egy erős gazdaság legfontosabb alapelemei. Fontos, hogy az ország megbecsülje a vállalkozóit mert a gazdaság egyik legfontosabb mozgatórugója, ahogy az a dolgozatomból ki is fog derülni. Személyesen nagyon szeretem és tisztetem a német gazdaságot és produktumait ezért választottam őket összehasonlítási partnernek, nem mellesleg az utóbbi húsz év alatt kiderült, hogy nagyon fontos gazdasági partnere Magyarországnak, ez aktualitást is ad a témának. Egy nagyon erős kötelék van közöttük, folyamatos együttműködésben vannak és rengeteg német vállalkozás települt hazánkba.

A szakdolgozatomban a történelmi rész szerepét is fontosnak tartottam, mert ez jó alapként szolgál, annak megértésében, hogy a magyar gazdaság miért visszamaradottabb némethez képest, ennek sok történelmi oka is van.

A kutatásom fő céljai, hogy megvizsgáljam a Németországot és Magyarországot, makrogazdasági mutatókkal, kiemelve a kkv-szektor, és a hozzájuk kapcsolódó finanszírozást. Hiszem, hogy a véleményem szerint az erős kis és középvállalati szektor egyik legfontosabb mozgatórugója a támogatás, és hogy minél kedvezőbb feltételeket teremtsünk a vállalkozóknak.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Gazdasági mutatók és elemzési módszerek

A gazdasági mutatók statisztikai adatok, amik lehetővé teszik hogy pontosan értékelni tudjuk egy adott ország gazdasági teljesítményét és jólétét, valamint a vállalatok működését. Ezen adatok megértése elengedhetetlen, a gazdaságpolitikai döntéshozatalhoz, a vállalatirányítási és döntéshozási folyamatokhoz. Most részletesebben bemutatom a főbb gazdasági mutatók definícióját és fontosságát.

Makrogazdasági mutatók

GDP (bruttó hazai termék): A GDP (Gross Domestic Product) az országban egy adott időszak alatt előállított összes termék és szolgáltatás értékét méri. A GDP növekedési ütem és gazdasági növekedésének alapvető mutatója, jelzi az ország gazdasági teljesítményének a változását.

GNI (bruttó nemzeti jövedelem): A GNI a GDP és az országba befolyó külföldi jövedelem összege, kiegészítve az ország lakossága által külföldön szerzett jövedelemmel, és csökkentve a külföldre juttatott jövedelemmel. A GNI jobban tükrözi a lakosság jólétét, mint a GDP.

Infláció: Az infláció a termékek és szolgáltatások általános szintjének növekedését méri. Az infláció mértéke befolyásolja a pénz értékét, a fogyasztói és befektetői magatartást, valamint az ország központbankjának monetáris politikáját.

Munkanélküliség: A munkanélküliségi ráta azt mutatja, hogy a munkaképes korú lakosság hány százaléka nem talál munkát. A munkanélküliség aránya jelentős hatással van a gazdasági növekedésre, társadalmi jólétre és politikai stabilitásra.

Az államadósság: Az államadósság az ország összes felhalmozott kölcsönének összege. Az államadósság mértéke és aránya a GDP-hez hatással van az ország hitelképességére és befektetői bizalmára.

Vásárlóerő-paritás: A purchasing power parity a valuták relatív értékének a mérőszáma, amely összehasonlítja különböző országokban egy meghatározott áru vagy szolgáltatás beszerzési árait. A PPP-k nagyon hasznosak különböző országok bruttó hazai terméke

(GDP), megélhetési költségei és más életminőségi mutatók közötti következetesebb és pontosabb összehasonlítás becsléséhez, mint a valuták piaci árfolyamának használata. A PPP-eket leggyakrabban amerikai dollárban fejezik ki. (Eldridge, 2024)

2.2. Makrogazdasági elemzések

Keynes makrogazdasági elemzés: A keynesi elemzés a gazdaság rövid és középtávú ciklus elváltozásait vizsgálja, különösen a munkanélküliséget, a kereslet és a beruházások problémáira. A keynesi elmélet alapján a kormányzati beavatkozás és a fiskális politika¹ fontos szerepet játszik a gazdaság stabilizálásában. (Galbács, 2017)

Monetáris politika elemzése: A monetáris politika elemzése a központi bankok által alkalmazott eszközök hatását vizsgálja a gazdaságra, mint például kamatlába, pénzmennyiség és hitelezés. Az elemzés segít értékelni a központi bank hatékonyságát és a megfelelő eszközök kiválasztását a gazdaság stabilitása és növekedése érdekében.

Növekedés elméleti elemzés: A növekedés elméleti elemzés a gazdasági növekedés hosszútávú meghatározóit és dinamikáját veszi szemügyre. Az elemzés során figyelembe kell venni a technológiai fejlődést, a tőkefelhalmozást, az emberi tőke és az intézményi tényezők hatását a gazdasági növekedésre. (Gáspár, 2014)

A reál konvergencia elemzés: A reál-konvergencia elemzés: A reál-konvergencia elemzés során a fejlettebb és kevésbé fejlett országok közötti gazdasági különbségek csökkenését vizsgáljuk, különös tekintettel az egy főre jutó GDP-re és szegénységi ráta csökkenésére. Ez segít megérteni az egyes országok fejlődési ütemét és a konvergencia folyamatát, amely fontos az európai integráció és együttműködés szempontjából.

A makrogazdasági elemzések fontossága abban mutatkozik meg, hogy megérthetjük a gazdaság egészének a működését. Tökéletes összehasonlítást nyújt az egyes országok gazdasági teljesítményének összehasonlításához, ezzel együtt elősegíti az együttműködési lehetőségek felismerését és a regionális gazdaság előre mozdítását, mint az Európai Unióban valamint, Magyarország és Németország között is. Segít a gazdasági

---

¹ Fiskális politika: Más néven költségvetési politikai a gazdaságirányítás egyik eszköze, a pénzügypolitikai célok költségvetési eszközökkel való elmozdítására vonatkozó központi állami döntések összesége.

stratégiák és prioritások meghatározásában a nemzetközi együttműködésben valamint a jóléti és társadalmi célok elérésben. A politikusok ezek alapján bírják döntéseik hatékonyságát elbírálni így a saját országukban bevált gyakorlatok alkalmazását folytatni, majd elkerülni a sikertelen politikákat.

2.2.1. Nemzetközi helyzet és GDP

Most össze fogom hasonlítani Magyarországot és Németországot makrogazdasági mutatókkal, hogy megértsük jelenleg milyen fejlődésen mennek keresztül az országok vagy milyen nehézségeket kell leküzdeniük. Emellett beszélni fogok pár mondatban a nemzetközi környezetről is mert ez is nagyban befolyásoló tényezője a gazdasági helyzet alakulásának.

Szerintem kezdjünk olyan adatokkal, amik az Európai Uniót jellemzik és a 27 tagország együttes adataiból származó átlagot szemlélteti és így el tudjuk helyezni itt a vizsgált országaink teljesítő képességét. 2022-ben az Európai Unió (EU) GDP-je 3,4 százalékkal növekedett az előző évhez képest, ami lassulást jelent az előző évhez képest, mert 2021-ben 6,0 százalékos növekedést volt képes kidolgozni az EU-nak. Emellett a 2022-ben kitörő ukrán-orosz háború okozta gyors infláció és energetikai kockázatok következtében a gazdasági növekedés lelassult. A háború következtében a német gazdaság 2022-ben csak 1,8 százalékos bővülést ért el, viszont a magyar gazdaság 4,6 százalékosat, ennek az egyik fő okozója, hogy a németek elkezdtek leválni az orosz energiahordozókról, amit muszáj volt nyugatról pótolniuk. Az energia árak történelmi magasságokba szöktek, az orosz energiát pedig muszáj volt nyugatról pótolni még több pénzért. Magyarország teljesítménye eközben más kelet európai országokkal meghaladta az uniós átlagot, ez betudható annak, hogy az utóbbi évtizedben éppen egy gazdasági felzárkózást hajtanak végre a nyugati euró övezet országaihoz képest. 2020-ban a Covid-19 vírus következtében minden ország gazdasága belassult, ez mindenhol reál GDP csökkenést jelentett, 2021-ben a gazdaságok gőzerővel újra indultak, ezért vannak nagyon jó növekedési adatok a 2021-es évben. Az alábbi táblázat a reál GDP értékek százalékos változását mutatja az előző évihez képest. A táblázatba foglaltam az EU-t, hogy egy átfogó képet kapjunk, pár kelet európai országot, amihez Magyarországot hasonlítani tudjuk. Ausztria is helyet kapott a táblázatban, mert gazdaságilag és kulturálisan is ők a legközelebbi rokonai a németeknek. Az USA egy nagyon

stabil gazdaság GDP-ben majdnem versenyezni tud az Európai Unió 27 tagállamával együttvéve, ezért egy fontos adat, ha az EU egészét nézzük.

Nem térnék ki a GDP euróban való szemléltetéséhez mert ez akkora szakadék a két ország között míg Németországnál ezermillárd-os tétel addig Magyarország esetében csak száz milliárdos, sokkal jobb mutatószámok a változások mert ezek az értékek jobb összehasonlíthatóságot adnak. A német gazdaság már egy évszázada a világ vezető gazdaságai közé tartozik és az ország méretei meg népessége miatt nem összehasonlítható a két adat.

1. táblázat Az elmúlt évek GDP növekedése százalékban (forrás: Eurostat, BEA)

Ország	2018	2019	2020	2021	2022
Európai Unió	2,1	1,8	-5,6	6,0	3,4
Magyarország	5,4	4,9	-4,5	7,1	4,6
Németország	1,0	1,1	-3,8	3,2	1,8
Ausztria	2,4	1,5	-6,6	4,2	4,8
Szlovákia	4,0	2,5	-3,3	4,8	1,8
Lengyelország	5,9	4,4	-2,0	6,9	5,3
Egyesült Államok	3,0	2,2	-2,3	5,9	2,1

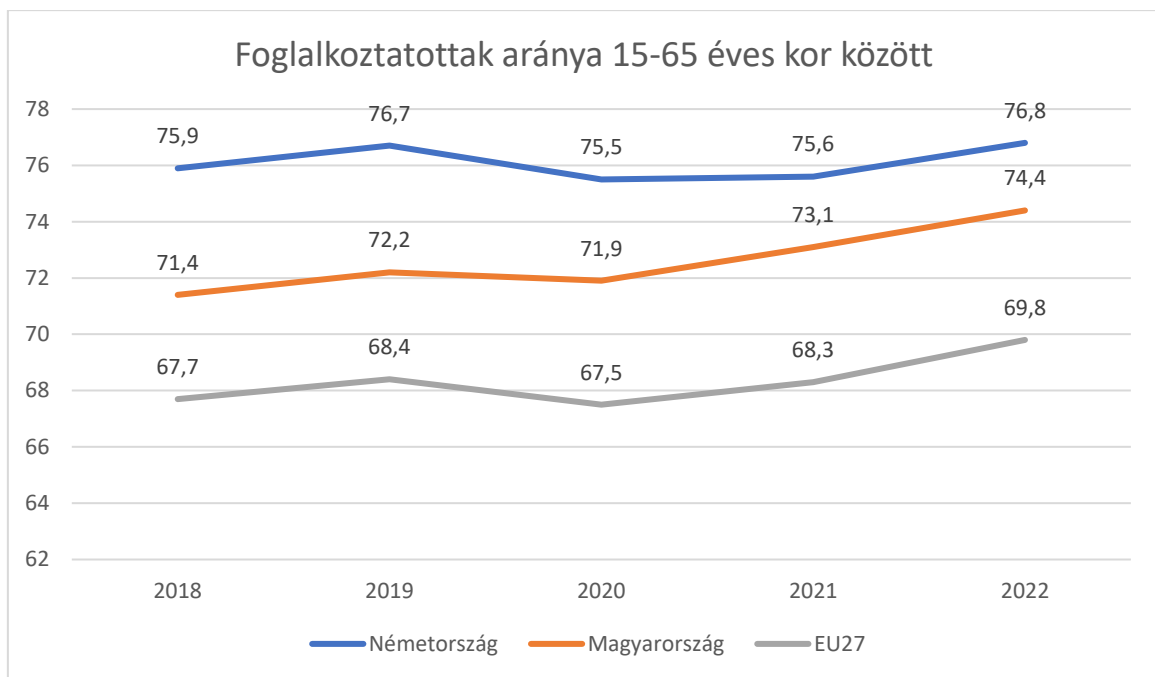
A GDP per capita (bruttó hazai termék / fő) viszont összehasonlítható, mert ez az ország egy főre jutó éves bruttó hazai termék szerinti változata. 2023-ban a magyarok egy főre jutó GDP-je 20 480 euró volt, ennek az értéknek a 238 százalékával rendelkeznek a németek, amely 48 750 euró. Ezek az adatok viszont nem mutatják be a tökéletesen az adott ország jólétét, mert ahhoz érdekesebb a GNI-t és a PPP-t (vásárlóerő paritást) venni, és ezen adatok összességéből kapjuk a legpontosabb végeredményt.

2.2.2. Munkaerőpiac

A koronavírus járvány beköszöntével 2020-ban történt gazdasági folyamatok következményei a munkaerő piacra is hatással voltak. A foglalkoztatottság korábbi növekvő trendje megtört, szűkült a munkaerőpiac, növekedett a rész munkaidőben dolgozók száma és népszerűvé vált a távmunka és a home office. 2020 első negyedében Magyarországon a foglalkoztatottság a 15-74 éves népességben átlagosan 4 millió 603 ezer fő volt, 41 ezerrel

kevesebb mint az előző évben. Németországban a foglalkoztatottság 2020-ban 41 millió 562 ezer fő volt, ami 817 ezerrel kevesebb volt mint 2019-ben. A Covid-19 után a gazdasági kilábalás után újra megjelent a munkaerőhiány a magyar és német gazdaságban egyaránt, ami azt jelenti hogy a vállalatok munkaerőkereslete is visszatért a korábbi szintjére és az ideiglenesen részmunkaidőben dolgozók is visszakerültek teljes munkaidős állásba. (KSH, 2024)

1. diagram Elmúlt évek foglalkoztatottságának aránya %-ban (forrás: KSH, Destatis)

A munkanélküliség Magyarországon hosszú ideig problémát jelentett, de az utóbbi években ez gyengült, a kormány intézkedései és a gazdasági növekedés hozzájárult a munkanélküliség csökkenéséhez. Németországban alacsony a munkanélküliség az erős gazdasági teljesítmények miatt, és a rugalmas munkaerőpiacnak köszönhetően. Magyarország minden évben az EU-átlag felett volt foglalkoztatottság szerint, de így sem érte el a német szintet.

3. Magyarország történelmi áttekintés

Az ország gazdaságtörténete sok különböző időszakon ment keresztül, amik nagy mértékben befolyásolják a gazdaság kimenetelét. A 20. századtól kezdődően felsorok pár időszakot, amik nagy mértékben befolyásolták az ország gazdasági fejlődését ezek, a két világháború közötti időszak majd a szocialista időszak és a rendszerváltás utáni időszak.

3.1. Két világháború közötti időszak

Ezt az időszakot a munkaerőpiacnak és a gazdaság szerkezetének a változása jellemezte. Magyarország területét és gazdaságát legfőképp a trianoni békeszerződés befolyásolta az első világháborút követően. A vesztes területen maradt jelentős mértékű mezőgazdasági és ipari kapacitások az országnak, így ez nagyban befolyásolta az ország gazdasági szerkezetét. Szerintem itt érte a modern korban a legnagyobb érvágás az országot, és a lakosait, rengeteg magyar állampolgár az ország határain kívülre rekedt. Itt szeretném vizsgálni a lakossági elváltozásokat Trianon előtt és után, ezzel nagyon jól lehet szemléltetni, hogy mekkora az ország lakosságának száma mekkorát csökkent és ez hatalmas hatással volt a gazdaságunkra

2. táblázat Magyarország lakosságának alakulása 1910 és 1920

	Trianon előtt (1910)	Trianon után(1920)
Lakosság (fő)	18 264 533	7 980 143
Terület (km ²)	325 411	93 073

A Trianont követő időszakban Magyarország lakossága mintegy 56%-kal, területe pedig 72%-kal csökkent. Jelentős változások következtek be a nemzeti összetételben is, a magyarok aránya jelentősen növekedett az új határok között. A két világháború között a lakosság száma gyorsan növekedett, de ennek a mértéke az 1930-as években lelassult, az urbanizáció² hatására a városok lakossága folyamatosan nőtt a vidéké pedig csökkent.

---

² Urbanizáció jelentése a települések növekedése terület vagy lakosságszám szerint, vagy városiasodás amely a települések belső változását jelenti mint infrastruktúra, életmód, ellátottság. Ezt a kifejezést sokszor használjuk ha emberek tömegesen költöznek nagyvárosokba vagy a fővárosba és ezzel a falvakban, tanyákon élők száma csökken.

Az 1920-as és 1930-as években az ország gazdaságpolitikáját minden erejével azt a célt tűzte ki maga elé, hogy átalakítsa a gazdaság szerkezetét ami az újjáépítésre összpontosított. A következőkben részletesebben bemutatom a gazdaságpolitika főbb elemeit és irányvonalait ebben az időszakban

Monetáris politikával³ a pénzügyi stabilizáció volt az egyik legfontosabb elérni kívánt cél. A pénznemet mint Koronát, felváltotta a pengő, amelynek bevezetése stabilizálta az inflációt és az emberek pénzbe vetett bizalma ezzel nőtt. Prioritások között szerepelt még az államadósság csökkentése és a költségvetés egyensúlyba hozása is. Érdekesség, a pengővel döntött világrekordot a magyar infláció ugyanis 1946. július 10-én 348,46%-os pénzromlás következett be tehát ez azt jelentette hogy az árak 10 óra leforgása alatt közel a duplájukra nőttek. 2008-ig a zimbabwei válságig hazánk tartotta a csúcst, ezzel együtt hazánkban bekövetkezett hiperinfláció⁴ iskolapéldája lett a gazdasági összeomlásnak.

Védővámok és kvóták bevezetésre kerülnek az állam által amik az ország iparának fejlődését és védelmét kínálták. Az állam szerepe egyre nagyobb lett a gazdaságban ahol hatalmas szerepet játszottak a szabályozások, infrastruktúra fejlesztések és támogatások, amik alkalmazására nem volt példa korábban. Mezőgazdaságban is hatalmas változásokat kellett eszközölni, a támogatásokkal az iparok különböző ágazatait célozták különösen mezőgazdaság, textilipar, gépipar. Fontos volt, hogy az ország mindent megtudjon teremteni magának ezzel az emberek elégedettségét és a fejlődést felgyorsítani, nem szorultunk külföldi importra. Mezőgazdaságban a nagybirtokok feldarabolása, a földreform következtében a szövetkezetek és a kisbirtokok szerepe nőtt. A gazdaságpolitika további fontos részét képezik a munkaerő piac és a szociálpolitika. Rengeteg törekvéssel járultak hozzá a munkanélküliség csökkentésére és a foglalkoztatás növelésére. 1928-ban bevezetett munkanélküli-segély és a munkaügyi hivatalok létrehozása mind a munkavállalók védelmét szolgálta. És ezzel is szabályozták a munkaerő piac alakulását.

A két világháború közötti időszakban az ország külkereskedelme leginkább a nyugati országokra és környező országokra épült. Kiemelt cél volt a külgazdasági egyensúly

---

³ Monetáris politika egy gazdaságpolitikai tevékenység amivel az irányadó kamatlábat szintjének meghatározása a legfőbb cél amit sok esetben a jegybank, vagy központi bank határoz meg.

⁴ Az inflációt -mint pénz romlása- általában a hétköznapokban az árak emelkedésén tudjuk nyomon követni, de a közgazdaság tudománya úgy hivatkozik rá, hogy az állam nem rendelkezik elég fedezettel a pénzkibocsátás mögött ami pénzromláshoz vezethet. A hiperinfláció szélsőségesen nagy inflációt jelent.

visszaállítása és az exportorientált növekedés ösztönzése. A nemzetközi együttműködések megújítása és fejlesztése, amely következtében Magyarország több nemzetközi egyezményt is kötött a kereskedelemben. Kijelenthető hogy 1935-36-ra Németország vált a legfontosabb külkereskedelmi partnerünkkel, így kezdődött hogy a magyar gazdaság fokozatosan alárendelődött a német gazdasági igényeknek.

3.2. A szocialista időszak (1948-1989)

A másodikvilágháború végével Európa jelentős része romokban hevert és a gazdasága sem volt a helyzet magaslatán. A háború után megtépázott és a tengelyhatalmak oldalán vesztes Magyarország politikai és gazdasági újjáépítése 1945-1948 közé tehető. A bizonytalan elhelyezett magyar kormányok mellett feltűnt Magyar Kommunista Párt egyre nagyobb hatalomra tett szert mivel az ország az orosz befolyás területén helyezkedett el.

Tisztázzuk a szocializmus fogalmát és céljait, ezt fontosnak tartom mert így lehet csak igazán megérteni, hogy mi minden változott mind az ország politikájában és gazdaságában egyaránt. A szocialista eszme kialakulása visszavezethető teljesen Karl Marx és Friedrich Engels munkásságára. A marxista-leninista szocializmusnak ami a Szovjetuniót jellemezte Sztálin vezetésével, legfőbb célja a termelőeszközök közös tulajdonba vétele, a termelés és elosztás állami irányítása valamint a társadalmi osztályok közötti repedés konkrét az osztályok eltörlése. Minden ember egyenlő, ne legyenek nagyon elrugaszkodott magántulajdonnal rendelkező rétegek. Társadalmi igazságosság mint alapelv, munkás osztály érdekeinek védelme és a jó lét általán megosztása. Természetesen a jó léti rétegnek nem ez volt az ideális rendszer mert a vagyonuk csökkenésével járt együtt. A szocializmus védjegye, hogy a nemzetközi munkásosztály összefogását és kapitalizmus ellen küzdelmét támogassa. A szocializmus létjogosultsága egyik legfontosabb indoklása az egyenlőség és társadalmi igazságosság elérése és a munkásosztály életszínvonalának emelése, tehát a kapitalizmus gerjesztette az egész rögeszmét. A szocializmus sajátosságai, hogy minden eszköz az állam és a munkások vagy más közösségi szervezetek kezében van, a termelés és elosztás is az állam irányítása alatt áll. A központi tervezés a jellemző amely a társadalom céljait tűzi ki maga elé. Összefoglalásként a magántulajdont felváltja az állami tulajdon a politikai párt monopóliumra tör, munkásosztály felemelkedése, és harc a kapitalizmus ellen, ezek fejezik ki legjobban a szocialista eszmét.

A szocialista időszak kezdetével a gazdaság államosítása és a szocialista rendszer kialakítása volt a fő cél. A kereskedelemben, mezőgazdaságban és iparban a központi tervezés vette át a szerepet a piaci mechanizmusoktól. Öt éves tervek alapján volt beszabályozva a termelés és a beruházások. A gazdaság előre meghatározott időszakra előírt teljesítményét részletes, általában irreális ágazati tervekre bontják, itt írják elő, hogy mit kell termelni és miből mennyit. Egyik oka a sikertelenségének, hogy nem valós igényekhez volt kapcsolva a termelés.

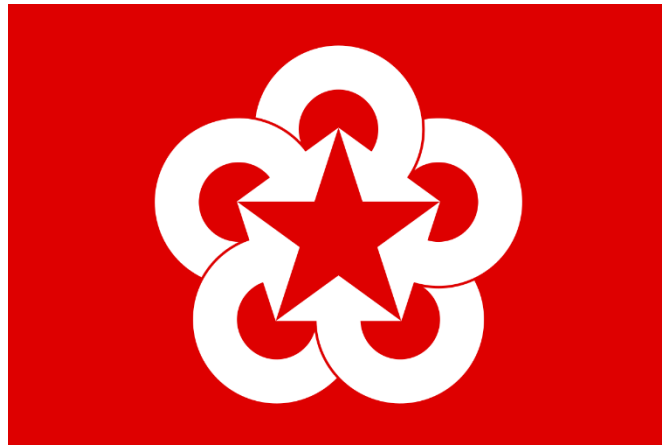
Az 1956-os forradalom nagy hatással volt a magyar szocializmusra és annak jelentős fordulópontját jelentette. A forradalom leverése után új irányzat alakult ki amely egy viszonylagos politikai enyhülést jelentett, és az úgynevezett „puha” diktatúra jellemezte. A Kádár-korszakban a rendszer új iránya és politikai gyakorlatai jöttek létre. Előtérbe került a gazdasági növekedés és a jóléti állam kialakítása volt a cél. A vállalatok nagyobb szabadságot kaptak üzleti döntéseikben és a termelésben, és részben decentralizáltabbá lett a politika. A Kádár-rendszer célja mindenképp a piaci mechanizmusok folyamatos bevezetése és a gazdasági hatékonyság növelése volt. Az 1980-as évekre lelassult a gazdaság és nehézségekbe ütközött, magas infláció és a növekedés lassulása jellemezte az országot.

A kormányzat többféle gazdasági reformot hajtott végre, megkísérelte a gazdaság reformálását, hogy stabilizálja a helyzetet és növelje a versenyképességet. Ezekből a legjelentősebbek az 1981-es gazdasági stabilizációs program és az 1985-ös reformcsomag. A reformok célja a gazdaság fellendítése és a piac erősítése, innováció gyorsítása, a külkereskedelem fellendítése és az életszínvonal növelése.

A kommunista diktatúra és a Szovjetunió bukása következtében a magyar rendszerváltás is bekövetkezett 1989-ben amikor a gazdasági és politikai átmenet is megkezdődött, a kommunista párt elismerte, hogy többpárt rendszer szükséges és megindult a liberalizáció folyamata.

A szocialista diktatúra összefoglalása Magyarországon, hogy könnyebben megtudjuk érteni a rendszerváltási utáni társadalmat és politikai, gazdasági lépéseket. A kommunizmus időszakában a politikai élet egypártrendszeren alapult, és a kommunista párt uralma jellemezte. A cenzúra és politikai elnyomás mindennapos volt, korlátozták a

szólásszabadságot és a demokratikus intézmények működését. A gazdasági folyamatok a stagnálást eredményezték nem volt kívánt növekedés, a Kádár-korszak némileg enyhített ezen. A rendszer korlátozta az egyéni vállalkozást és mobilitást, nem lehetett (vagy nagyon korlátozottan) külföldre utazni. A kultúra az állam alatt létrehozott ideológiákat erőltette és ezek között fejlődött, a cenzúra korlátozta a kulturális életet is. Fontos megemlíteni, hogy a szocializmus eltérően hatott egyes társadalmi csoportokra, régiókra és időszakokra nézve, de minden embert aki élt abban az időben megviselte valahogyan a rendszer. Az oktatás is állam által irányított volt, politikai ideológiai célokat is szolgált „bele volt nevelve a rendszer mindenkibe”. A nemzetközi kapcsolatok legfőbb szereplője a Szovjetunió és a KGST⁵, a kommunizmus végén az ország már törekedett a nyugati kapcsolatok fejlesztésére.

1. ábra KGST zászlója

---

⁵ KGST: A közép- és kelet európai szocialista országok gazdasági együttműködésének szervezete volt 1949 és 1991 között. Nagyan befolyásolta az országok kereskedelmét egymással és konvertibilis valuta híján ment a cserekereskedelme az országok között.

2. ábra Magyar Népköztársaság zászlója

3.3. A szocializmus utáni időszak

Az ország politikai rendszere demokratikus irányba fordult el, a többpártrendszer bevezetése és új alkotmány létrehozása a szabadságot és demokráciát erősítette. A szocializmus vége több kihívást is okozott az ország lakosságának, hogy újra elindult a társadalmi egyenlőtlenségek növekedése, jóléti rendszerek visszaszorulása. Ugyanakkor ezzel a középosztály növekedése újra lehetőséget kapott és elősegítette a társadalmi mobilitást is. A szocializmus végével Magyarország nyugati irányba mozdult, és törekedett az Európai unió és NATO-hoz való csatlakozásra, ez előnyöket is hozott az országnak de mindezek mellett új kihívásokkal is szembesítette, mint például az uniós normák és szabályok alkalmazása. A kommunista időszakban elnyomott kulturális és történelmi események amiket az előző rendszer cenzúrált vagy teljesen eltörölt, újra előtérbe kerültek.

Az 1990-es években az ország gazdasága jelentős gazdasági átalakuláson esett át, a piac gazdaság alapjainak lerakása volt a fő cél. Az állami vállalatok magán kézbe tétele, a mezőgazdasági termelő szövetkezetek átalakítása és a kereskedelem átalakítása a piacgazdasághoz voltak a legfontosabb lépések. A gazdaságpolitika a makrogazdaságok növekedésére és az infláció csökkentésére koncentrált.

Az 1994 és 2004 közötti időszakban a magyar gazdaság gyors ütemben növekedett és megindult az ország beilleszkedése a globalizációs folyamatokba. A rengeteg külföldi

tőkeberuházás megalapozta az ország fejlődését és a multinacionális vállalatok segítették a gazdasági növekedést és a technológia fejlődést. 2004-ben Magyarország csatlakozik az Európai Unióhoz amely hatalmas lehetőségeket állított az ország elé, ezzel segítette az ország beilleszkedését a globális gazdaságba.

A 2008-as gazdasági világválság jelentős hatással volt a gazdaságunkra, amelyet növekedési lassulás, költségvetési hiány és munkanélküliség követett. A válság stabilizálására a kormány több intézkedést is végrehajt, hogy elősegítse a kilábalást. Ezek között szerepelt a költségvetési kiadások csökkentése, bankrendszer támogatása, valamint az IMF⁶ és Európai Unió által nyújtott segélyek felvétele.

A válság után, 2010-es években a gazdaság megint növekedő pályára állt, kiemelt fontossággal bírt a munkaerőpiaci helyzet javítása, munkahelyek teremtése és az adórendszer átalakítása. Az államadósság csökkentésére összpontosítva hozták létre a döntéseket, a külső és belső egyensúly elérése mellett a magyar gazdaság növekedése gyorsabb lett az átlagnál, de üteme változó volt.

Most megvizsgáljuk az országba beáramló külföldi tőke mennyiségét ezzel is szemlélítve, hogy a magyar gazdaság mennyit erősödött egyes időszakokban. Kiemeltem az 1994-es évet, hogy a képet kapjunk a rendszerváltás utáni beáramló tőkéről, a 2004-es Európai Unió csatlakozás évét, és a 2010-es adatokat, hogy a 2008-as gazdasági világválság következményeiről is képet kapjunk.

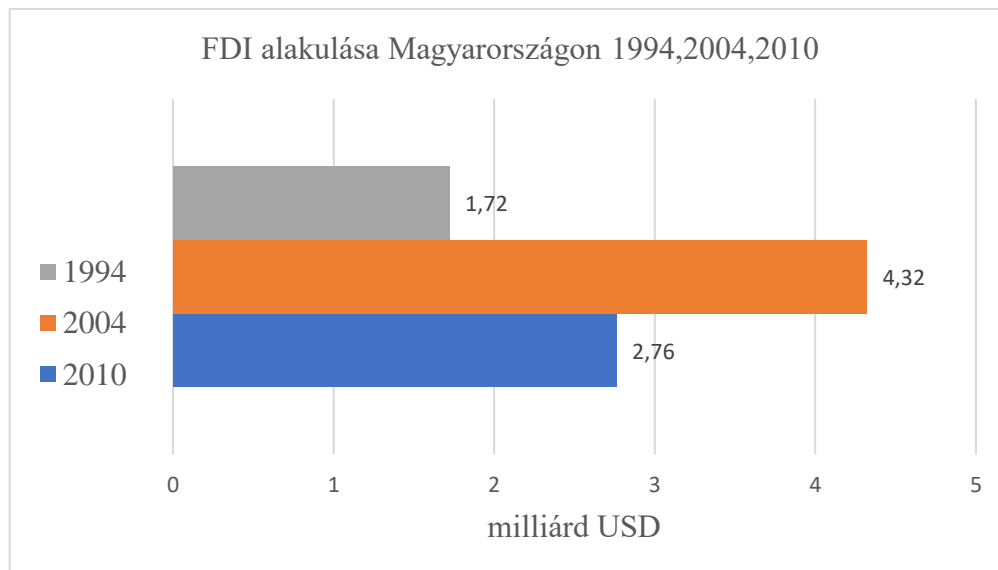
„FDI(Foreign Direct Investment): A külföldi közvetlentőke-befektetéssel működő vállalkozás olyan jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli vállalat, amelyben egy másik gazdaságban rezidens befektető jogi személyiségű vállalat esetén a törzsrészesvények vagy szavazati jogok legalább 10%-ával, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező vállalat esetén ennek megfelelő részesedéssel rendelkezik.

---

⁶ IMF: Washingtoni székhelyű Nemzetközi Valutaalap pénzügyi intézménye, átmeneti segítség nyújtására fizetési mérleggel kapcsolatos problémákkal küzdő tagországainak.

„Ugyanakkor a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia megállapítása szerint magas a magyar gazdaság nemzetközi kitettsége, a külföldi tőkéből és nyersanyagokból való függése, amihez jelentős, a külföld felé való eladósodottság társul.” (KSH Külföldi közvetlentőke-befektetés, 2023)

2. diagram FDI alakulása 1994,2004,2010 saját szerk.

4. Németország gazdaságtörténelme

4.1. A Weimari köztársaság (1919-1933)

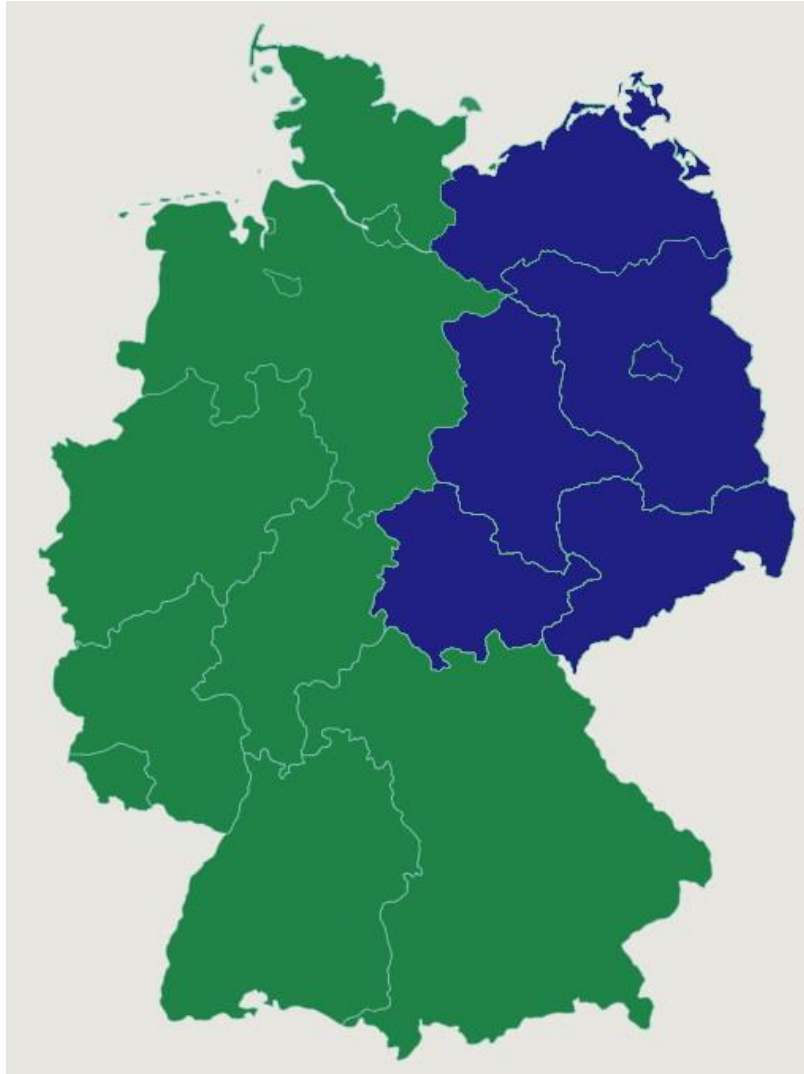
Az első világháború utáni időszakban Németország mint vesztes, és a versailles-i békeszerződésben előírt jóvátételi kötelezettségek miatt, súlyos gazdasági terheket viselő ország lett. Az infláció drasztikusan emelkedni kezdett, a gazdaság instabilitása növelte a politikai feszültséget is. A központi bank (Reichsbank) által nyomtatott hatalmas mennyiségű pénz a jóvátételi kifizetések miatt hiperinflációhoz vezetett., ami 1923-ban a csúcra járt. Ez hatalmas gazdasági és társadalmi problémát jelentett a lakosságnak, az infláció csökkentésére a Rentenmark-ot sikerült bevezetni, bár mérséklődött, de teljesen a Dawes-tervvel tudták megszüntetni. Ezek a lépések lehetővé tették Németországnak, a jóvátételi követelések újratárgyalását irrealitásuk miatt, és a külföldi hitelek felvételét.

4.2. A Harmadik Birodalom és a második világháború

Hitler 1933-as hatalomra kerülésével, teljesen megreformálta az akkori Németországot, gazdasági és politikai döntéseivel, egyik fő célja a gazdaság átalakítása és a munkanélküliség csökkentése volt. A náci párt hatalmas állami beruházásokat hajtott végre ami főként az infrastruktúrát és a hadiipart érintette. Ezzel virágzó gazdaságot létrehozva és felemelve Németországot újra a jóléti államok közé, nem volt munkanélküliség, és a fejlesztések teljesen modernizálták az országot. A háború alatt az összes gazdasági erőforrás a katonai erőfeszítésekre összpontosított. A háború végére, ami megint csak vesztes lett a német gazdaság, és infrastruktúra romokban hevert, a nagyhatalmak szétcincálták az országot, felét az Amerikai Egyesült államok, másikat pedig a Szovjetunió.

4.3. Németország két részre szakad

Ha jobban belemegyünk igazából nem „ketté szakadt”, hanem „ketté egyesült”. A háború befejeztével a győztes négy nagyhatalom egy-egy megszállási zónára osztotta Németországot. Az amerikai, angol és francia zónák összevonásából lett a nyugati szektor, a szovjetből a keleti. Javában dúlt a politikai csatározás, a hidegháború, tehát a négy megszállási zónából két, külön beállítottágú szektor lett. A nyugatiban dúlt a kapitalizmus, a keletiben dühödten építették a szocialista társadalmat. A következő térképen látható a ketté szakadt ország térképe, zöld mint Nyugat-Németország és kék mint Kelet-Németország

3. ábra Nyugat és Kelet- Németország (forrás:
https://ndk.blog.hu/2021/03/18/mi_az_az_ndk)

4.4. A gazdasági csoda

A Marshall-segélynek és az Egyesült Államok támogatásának köszönhetően Nyugat-Németország gyorsan újjáépült. Ebben az időszakban a szocialista piacgazdaság alapjaira épülő ország hatalmas gazdasági sikereket ért el. Ez megmutatkozott az exporton, az innovációs és munkaerő piacon egyaránt, ezek jelentették a fejlődő Németország alapjait. Az ország vezető ipari hatalommá vált, és a világ egyik legnagyobb exportőrévé avanszált.

4.5. A német újraegyesítés

A Német Demokratikus Köztársaság (Kelet-Németország) és a Német Szövetségi Köztársaság (Nyugat-Németország) újra egyesülése 1990-ben a Szovjetunió bukását követően megtörtént. A kelet-német régió felzárkóztatása gazdaságilag komoly kihívást jelentett, mivel a keleti-blokk gazdasága jóval elmaradt a nyugatiétól. Rengeteg nyugati befektetéssel hozzájárultak a kelet-német gazdaság felzárkóztatásához és egy teljes gazdaság szerkezetátalakítás kellett eszközölni, de a munkanélküliség továbbra is magas maradt, és a kelet-német régió teljesítménye még évtizedekkel később is elmaradt a nyugati régióétól.

4.6. A 21. századi kihívások

A század elején Németország gazdasága több nem várt kihívással is szembement, mint például a demográfiai változások, globalizáció és az európai integráció. Az ország nagy sikerrel alkalmazkodott a változókhoz, így megtartotta vezető ipari szerepét Európában és a világban egyaránt. A 2008-as pénzügyi válság következtében nagy figyelmet fordítottak a költségvetési fegyelemre és a versenyképességre. Németország a válságok alatt stabilan helyt állt és így számos esetben a motorja maradt az európai gazdaságok fellendülésének.

5. Kutatás módszertan

A szakdolgozatom készítése során célkitűzést fogalmaztam meg ami két cél megfogalmazására összpontosít. Magyarország és Németország makrogazdasági mutatókkal történő elemzését fókuszálva a kkv-szektorra és, hogy szektorálisan a hozzáadott érték és finanszírozási struktúra hogyan alakul. Ezeket a kutatási célkitűzéseket makrogazdasági mutatókkal szeretném elsődlegesen szemléltetni, 2017 és 2022 között. Vannak egyes adatok, amelyek ezekben az években nem érhetőek el, de az összehasonlításom és elemzésem szempontjából ez nem von le, mert korábbi évek adatai rendelkezésre állnak. Ezeket a makrogazdasági mutatókat vettem alapul:

- GDP
- Foglalkoztatottság
- Bruttó hozzáadott érték nemzetgazdasági ágak szerint
- Finanszírozás, támogatások
- Vállalkozások összetétele
- Vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerint

A szakdolgozatom során leíró statisztikát fogok szemléltetni, ezeket diagramokon keresztül és diagramok elemzésen keresztül fogom szemléltetni a dolgozat tartalmát. Legfőképp szekunder adatbázisokból dolgoztam. Az adatok letöltése 2023. októberétől decemberig tartott. Az alábbi adatbázisokat használtam:

- Központi Statisztikai Hivatal (<https://www.ksh.hu/>)
- Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat>)
- Statista (<https://www.statista.com/>)
- Organisation for Economic Co-operation and Development(<https://www.oecd.org/>)
- DE Statis(https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html)
- European Commission (https://commission.europa.eu/index_en)

6. Eredmények bemutatása

6.1. Magyarország áttekintés

Magyarországon a 90-es években nagy szerkezeti átalakulás történt a feldolgozóiparban. Részben hogy a nagy állami kézben lévő vállalatok privatizációja megtörtént, részben az új vállalatok létrehozásával rengeteg korszerű feldolgozóipari technológia került Magyarországra. Az ipar versenyképessége nagyon sokat javult, ami főként a termelés gyors növekedésében és a termelékenységi mutatók hirtelen javulásában mutatkozott meg. A feldolgozó ipar exportszerkezete átalakult és a volt szocialista országok piaca csökkent, helyette nyugat-európai országok piaca jelentősen nőtt. A javuló feldolgozóipar viszont együtt járt a foglalkoztatás csökkenésével, annak ellenében hogy a kormánypolitika erősen próbálta fékezni ezt a folyamatot. Nem volt lehetőség arra, hogy a korszerű feldolgozó technika érintetlenül hagyja a korábbi foglalkoztatási viszonyokat.

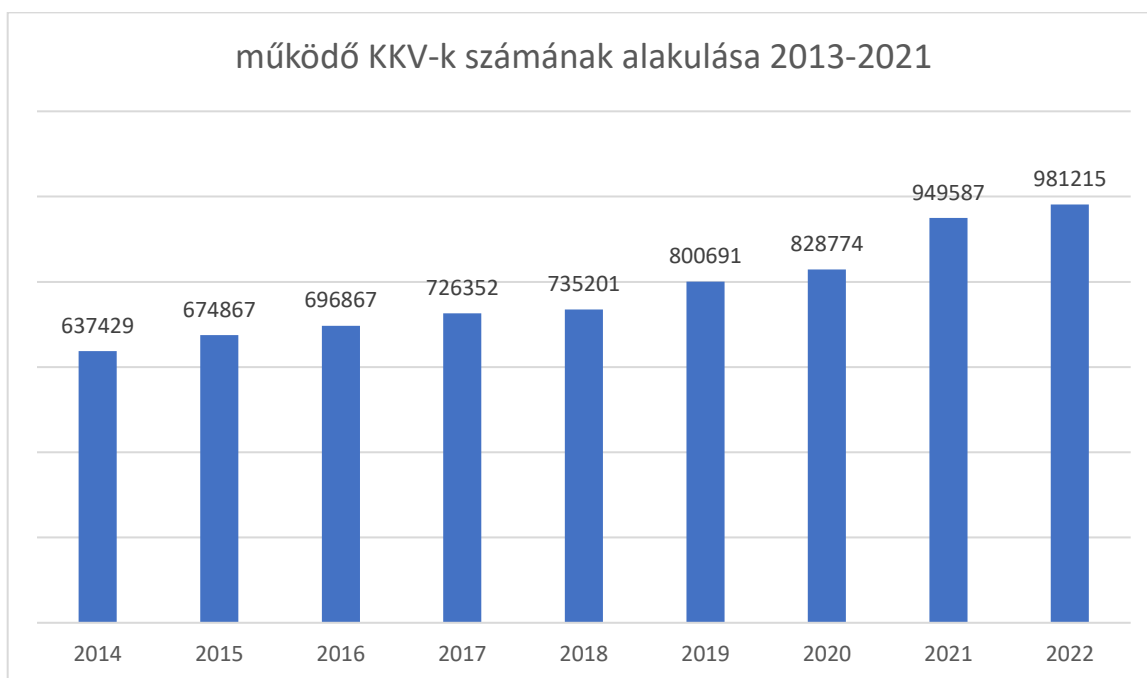
A magyar gazdaság 2015-2019 között átlagosan évi 4,1 százalékkal gyarapodott ami gyorsabb volt a kelet európai országok bővülésénél is de még az euróövezeti átlagot is felülmúlta. Az itt elért gazdasági növekedés duplája volt az ezt megelőző öt évnek. A 2020-as koronavírus járvány nagyban befolyásolta ezt a lendületet és mintegy 14 százalékkal esett vissza 2020-ban. A Magyarországon 2020-ban a vállalkozások alig 3%-át adó külföldi leányvállalatok a hazai munkaerő negyedének foglalkoztatása mellett a vállalati szektor hozzáadott értékének közel a felét állítják elő, ennek a teljesítménynek a négyötödét mindössze 10 országból irányítják amelyek közül a legnagyobb Németország. Ebből is látható milyen hatalmas cégóriásokkal vannak jelen az országban.

6.1.1. KKV-k

Itt bemutatom a magyar vállalatok főbb jellemzőit és megoszlását, ezen információk összegyűjtése fontos lesz a német kkv-k összehasonlításához és a vállalati szektor átfogó képéhez. A vállalati szektor Magyarországon az utóbbi években jelentős átalakuláson ment keresztül melynek köszönhetően ma már rengeteg versenyképes és sikeres vállalkozás működik az országban. A kis- és középvállalkozások kapják a legnagyobb szerepet a gazdaságban ezeket KKV-knak nevezzük. A KSH KKV-nak tekinti a 250 fő alatti szervezeteket, amik 50 millió euró árbevétel alatt tevékenykednek. Magyarországon a KKV-

k 99%-a kis vagy mikro vállalkozás míg a középvállalkozások aránya csak 0,5%, de így is legjelentősebb foglalkoztatók között van jelen az országban, hiszen a munkavállalók mintegy 70%-át foglalkoztatják. A KKV-k 95% mikro vállalkozás azaz kevesebb mint 9, főt foglalkoztató szervezet. A nagyvállalatokhoz képest a kkv-szektorra más tevékenységi struktúra jellemző, kisebb a nagy tőkeigényű ártermelő ágak jelentősége és magasabb a szolgáltatásoké. Az iparba tartozó szervezetek között alacsony a KKV szektor aránya mivel ezek nagy tőke és humánerőforrás bevonását igénylik, nélkülözhetetlenek a jelentős pénzügyi forrásokkal hosszabb távra kötött beruházások, a folyamatos technikai lépéstartás érdekében. Mellette a KKV-k a tőkepiaccal is hátrányosabb helyzetben állnak a nagyvállalatoknál.

3. diagram Működő KKV-k alakulása Magyarországon 2013-2021

forrás: Saját szerk. (ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html)

A magyar vállaltok gyakran kis méretűek átlagban 3 főt foglalkoztatnak, ebből ered, hogy rendkívül jó a rugalmasságuk és alkalmazkodóképességük, így ez lehetővé teszi a könnyebb döntéshozatalt a vezetők felé. Nagyon jó alkalmazkodók lesznek a változó piaci körülményekhez és sok esetben kitudják használni az új lehetőségeiket. Rengeteg startup és innovatív vállalkozás található Magyarországon, amelyek mind új termékeket és technológiákat fejlesztenek, általánosságban elmondható, hogy nyitottak vagyunk az újításokra és képesek gyorsan hozzáigazodni a technológiai fejlődéshez. Megjegyezném,

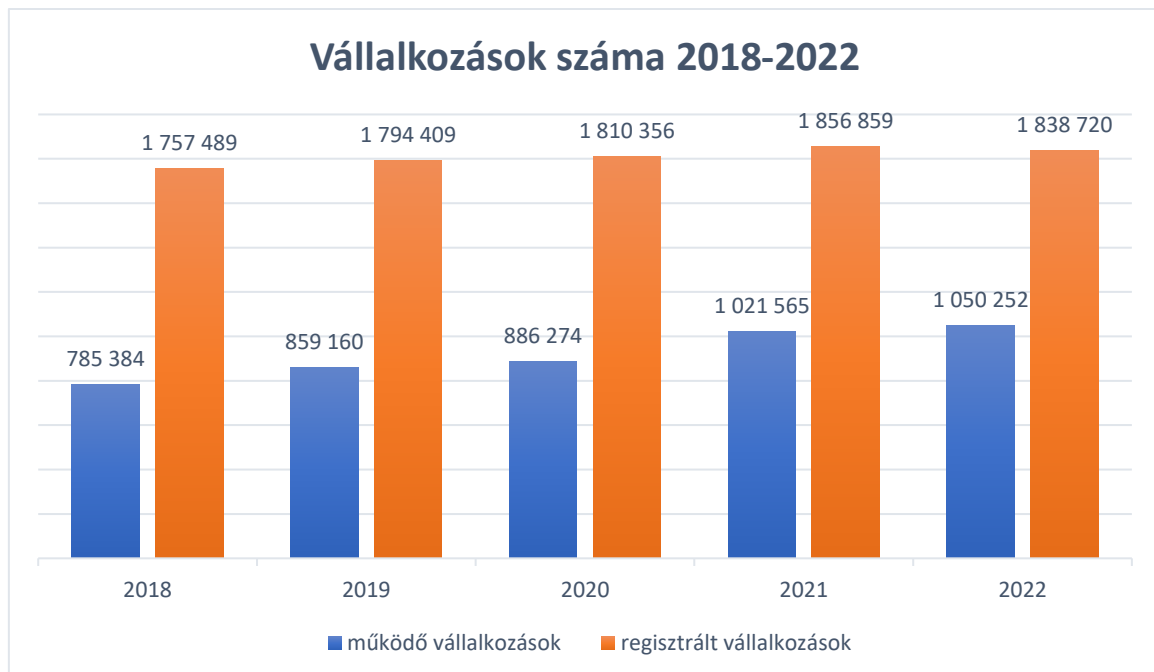

hogy egy ország gazdaságában nagyon fontos szerepet kell juttatni az innovációnak, mert tény, hogy jelenleg azok az országok képesek növekedni, amelyek innovációval és kutatás fejlesztéssel rendelkeznek.

6.1.2. Hazai vállalkozások létszáma

Regisztrált vállalkozásoknak tekintünk minden olyan számolás időpontjában a nyilvántartásban szereplő, jogilag létező, adószámmal rendelkezőt beleértve, ami az adott időpontban csőd-, felszámolási, végelszámolási és kényszertörlési eljárás alatt áll. A működő vállalkozások azt mutatják meg hogy az adott évben hány regisztrált vállalkozás foglalkoztat legalább egy embert vagy volt valamennyi árbevétele. A diagramom a magyar működő és regisztrált vállalkozások számát mutatja 2018 és 2022 között. Jól kivehető, hogy 2018-ban még a felét sem éri el a működő vállalkozás a regisztráltaknak, viszont ez egy növekvő tendenciát mutat, mert 2022-ben már bőven több mint a fele működő vállalkozás. Számokban kifejezve míg 2018-ban 1 757 489 regisztrált volt 2022-ben ez a szám 1 838 720, viszont a működő vállalkozások száma 785 384-ről megnövekedett 1 050 252-re ami egy 33,7 százalékos növekedés. Ezt a növekedő tendenciát a 2020-as koronavírus járvány sem bírta megtörni, bár a regisztrált vállalkozásokból kevesebb lett.

4. diagram Vállalkozások száma Magyarországon (2018-2022) (forrás: saját szerk. KSH)

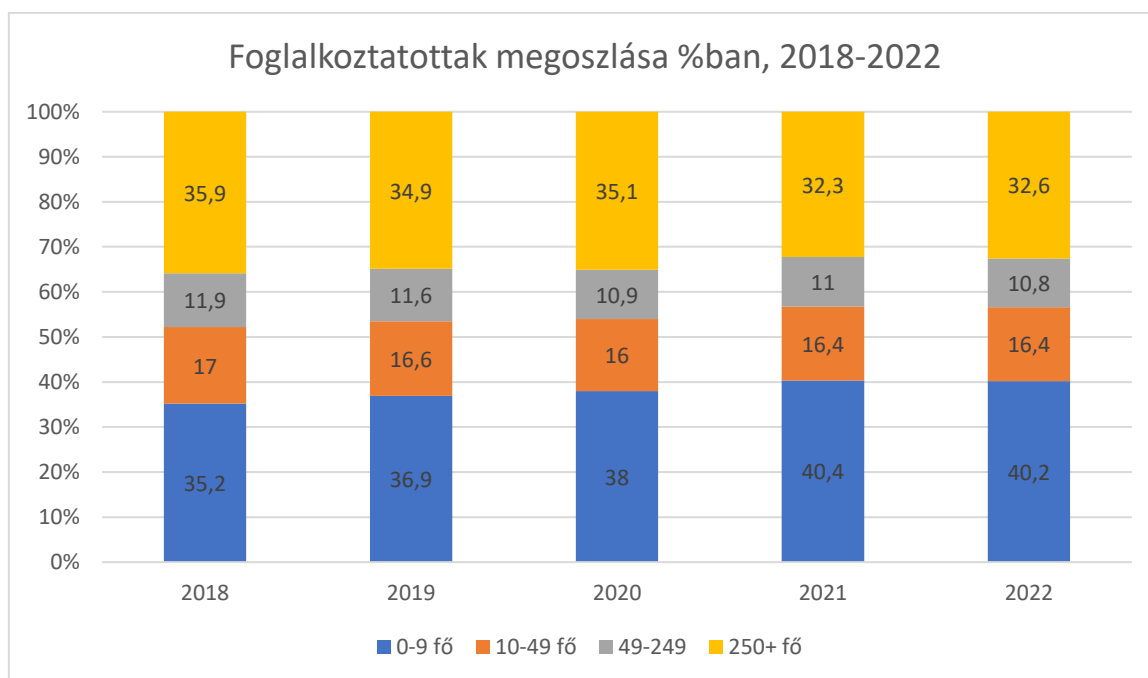

Sokan születő vállalkozásoknak tekintik a regisztrált vállalkozásokat, de ebből csak óvatosan vonhatunk le következtetéseket. A pontosnak tekinthető adat a működő vállalkozások.

6.1.3. KKV-k foglalkoztatottsága

A KKV-k szerepe elsősorban a foglalkoztatottságból fakad, nagyon komoly arányú foglalkoztatottságot ölelnek fel az itthoni KKV-k. Az összes magyarországi foglalkoztatott 73,2 százaléka valamilyen mikro- kis és középvállalkozásnál dolgozik ez számoltva 2022-ben a KSH adatai szerint 3 369 380 fő volt. Ezt alátámasztja a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) több cikkben is, hogy a kisvállalkozások az innováció, a növekedés és a munkahelyteremtés legfontosabb forrásai. Nagy hangsúlyt kell fektetnünk a KKV szektorra mivel elsősorban ezek képesek munkahelyeket teremteni. Szükséges lesz hozzá a kormány segítsége is, hogy jó együttműködést lehessen elérni "3K" azaz központi bank, kormányzat és a vállalkozói szféra között. Magyarországon a vállalkozások közötti méretbeli megkülönböztetés legfőbb kritériuma a létszám alapján való besorolás. (Mester & Tóth Róbert, 2015)

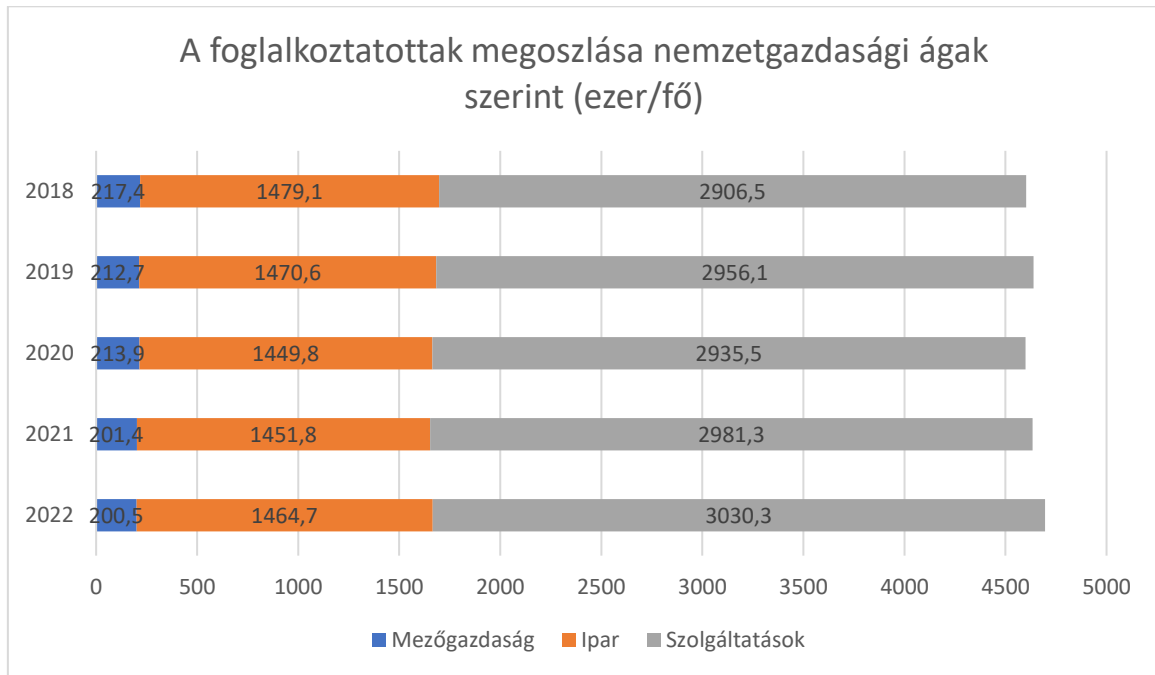
4. ábra Foglalkoztatottak megoszlása %-ban vállalászosi kategória szerint (forrás: saját szerk. KSH)

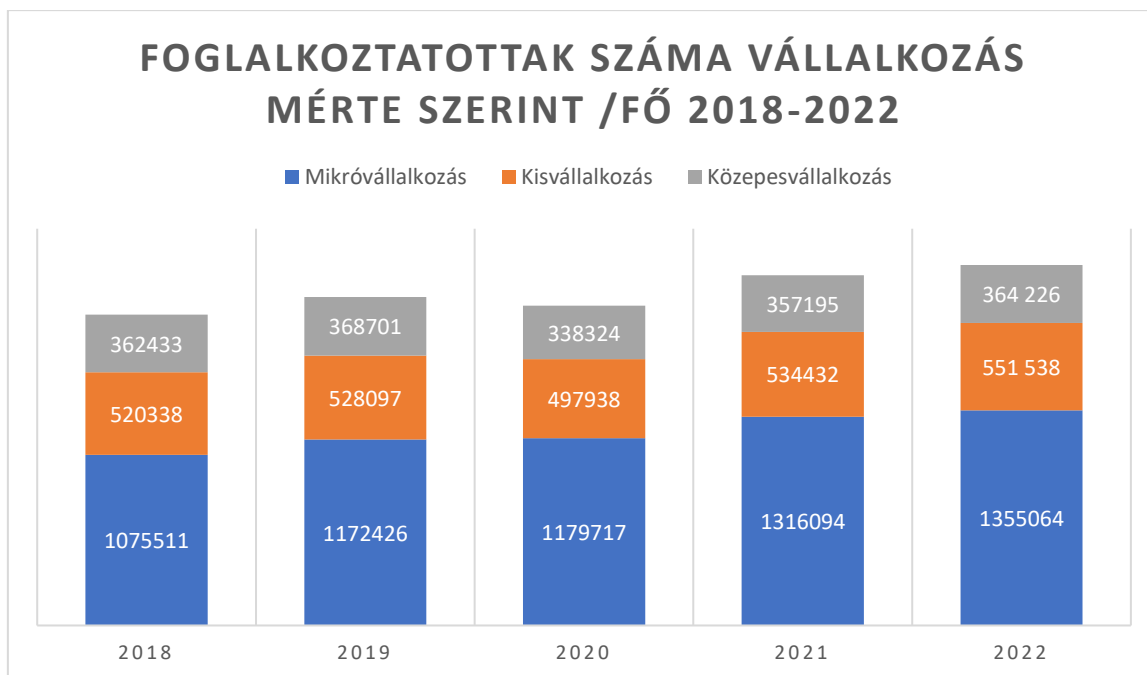
Az ábráról leolvasható, hogy a 0-9 főig terjedő mikro vállalkozások, egyéni vállalkozások növekvő tendenciában vannak és 2022-re 5 százalékponttal nőttek a 2018-as adatokhoz képest. Ezzel élen tartva magukat és a foglalkoztatás élén állnak hazánkban, utánuk következnek a nagyvállalatok, akiknek bár csökkent a munkaadásuk 3,2 százalékponttal, így

is a második helyen állnak. A legkisebb hozzájárulással végig a középvállalkozások álltak akik 10 és 11 százalékpont között a legkisebb munkaadók Magyarországon már évek óta.

5. ábra Foglalkoztatottság alakulása nemzetgazdasági ágak szerint (forrás: KSH saját szerk.)

Az ábrán jól látható, hogy a mezőgazdasági ágazat foglalkoztatási súlya elég alacsony és folyamatosan csökken a foglalkoztatottak száma. A legjelentősebb foglalkoztatók minden évben a szolgáltatást nyújtók voltak, amik legtöbb esetben a mikro és kis- vállalkozások közül kerülnek ki. A szolgáltatási ágban az évek alatt több mint 120 ezer fő kezdett el dolgozni.

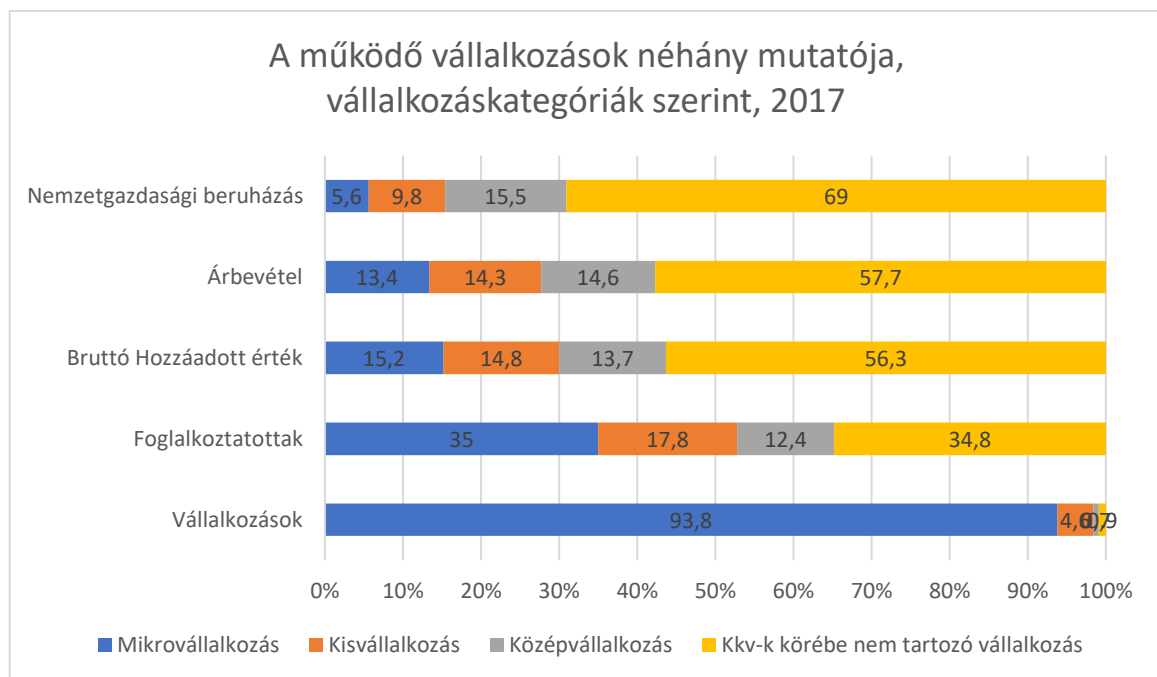

6. ábra Foglalkoztattak száma vállalkozás mérete szerint 2018-2022 (forrás saját szek. KSH)

6.1.4. KKV-k szerepe a gazdaságban

A foglalkoztatottságon felül a gazdasági szerepe a legmeghatározóbb a KKV-knak, az utóbbi időben egyre jobban felértékelődik a gazdasági szerep, mert a nagyvállalatok költségcsökkentés céljából tevékenységeik egyre nagyobb részét kihelyezték. A beszállítók jelentős része a kisebb méretű vállalkozásokból kerül ki, míg eleinte a KKV-k inkább a helyi lokális gazdaságban tevékenykedtek, azon belül is jelentős részük a lakossági szolgáltatásokban, ma már az innovatív üzleti szolgáltatások területén is megjelentek. Ezek legfőképp a globális piacra kilépő vállalkozások.

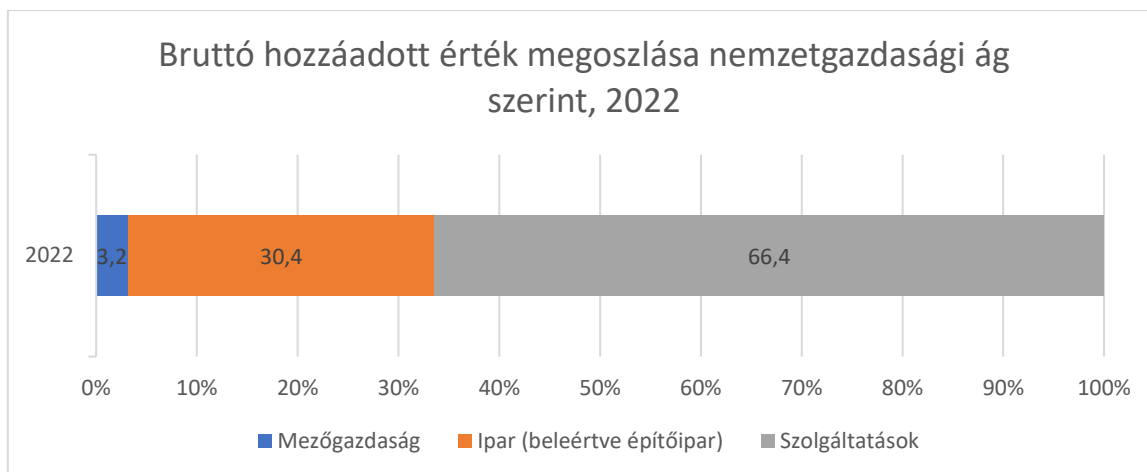
7. ábra Vállalkozások mutatója vállalkozáskategória szerint (forrás: KSH 2017)

Ahogy az 5. ábra is mutatja a kis- és középvállalkozások a vállalati szférában a foglalkoztatottak közel kétharmadának biztosítottak munkalehetőséget, a hozzáadott érték 44, a nettó árbevétel 42, a nemzetgazdasági beruházások 31 százaléka járult hozzá a működő vállalkozások teljesítményéhez. A vállalati szektor teljesítményének több mint a felét a vállalkozások számának 0,8%-át képviselő, nem a KKV körbe tartozó szervezetek termelték meg.

A KKV-szektor nemzetgazdasági beruházásokban képviselt – az ár bevételhez vagy a hozzáadott értékhez viszonyított – relatív alacsony részesedése visszavezethető alacsony

beruházási hajlandóságra, azaz a megtermelt értéknek a nagyvállalatokhoz képest kisebb arányát forgatják vissza toka akkumuláció formájában a gazdasági tevékenységükbe. Emellett a KKV szektorra más tevékenységi struktúra a jellemző, kisebb a nagy tőkeigényű ártermelő ágak súlya és magasabb a szolgáltatásoké. Bár a kis- és középvállalkozások árbevétele, 2013-tól 2017-ig folyamatosan nőtt, 32 ezer milliárdról 42 ezer milliárd forintra, részesedésük a teljes ár bevételből csökkent 43,2 százalékról 42,3-ra.

8. ábra Bruttó hozzáadott érték nemzetgazdasági ág szerint, 2022 (forrás: saját szerk. , KSH)

A vállalkozások méretének növekedésével párhuzamosan az árbevétel is emelkedik. 2017-ben egy mikro vállalkozás átlagosan 19 millió, egy kisvállalkozás 420 millió forint nettó árbevételt könyvelhetett el, egy középvállalkozásra pedig átlagosan 2,7 milliárd forintnyi árbevétel jutott. A kis- és középvállalkozások által létrehozott bruttó hazai hozzáadott érték 2013 óta 6,8 ezer milliárd forintra nőtt. 2017-ben a teljes KKV-szektor részesedése a teljes vállalkozói kör bruttó hozzáadott értékéből 43,7% volt, tehát a korábbi évekhez hasonlóan jelentős maradt. A vállalati szektor teljesítményének 56%-át a vállalkozások számának 0,9%-át képviselő nagyvállalatok termelték meg. (KSH, A kis- és középvállalkozások jellemzői 2017, 2024)

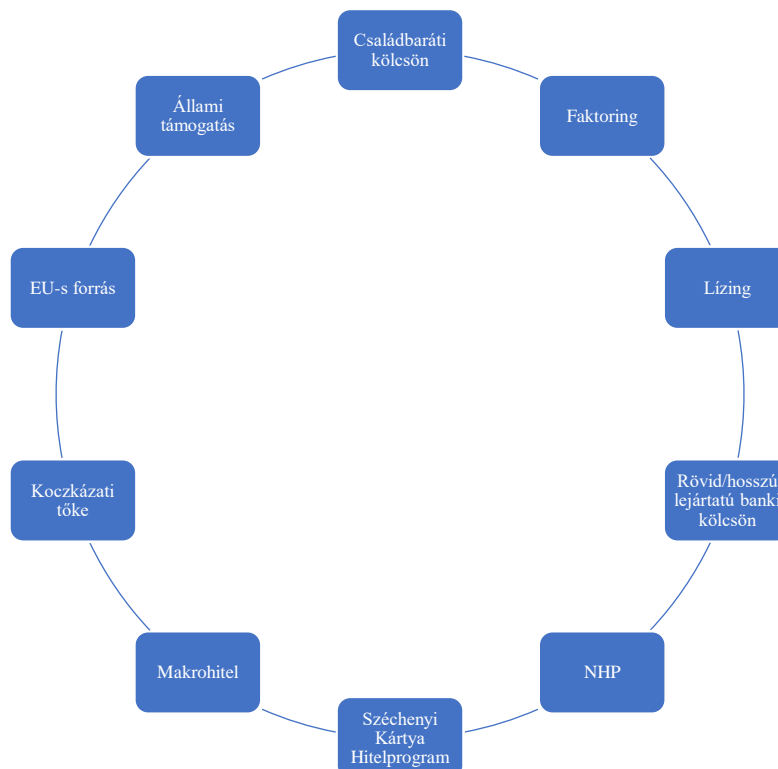
6.1.5. KKV szektor finanszírozási lehetőségei és egyéb támogatásai

A gazdaság sikeres működéséhez elengedhetetlen a vállalkozók adottságaihoz, élethelyzetéhez igazított külső finanszírozás biztosítása. A magyarországi vállalkozások külső forrás igénybevételére való hajlandósága továbbra is elmarad az Unió többi országa mögött. A kkv-k a finanszírozási forrás bevonás stratégiájuk során felmerülő kritériumoka (Vecsényi, 2017) az alábbiakban határozta meg:

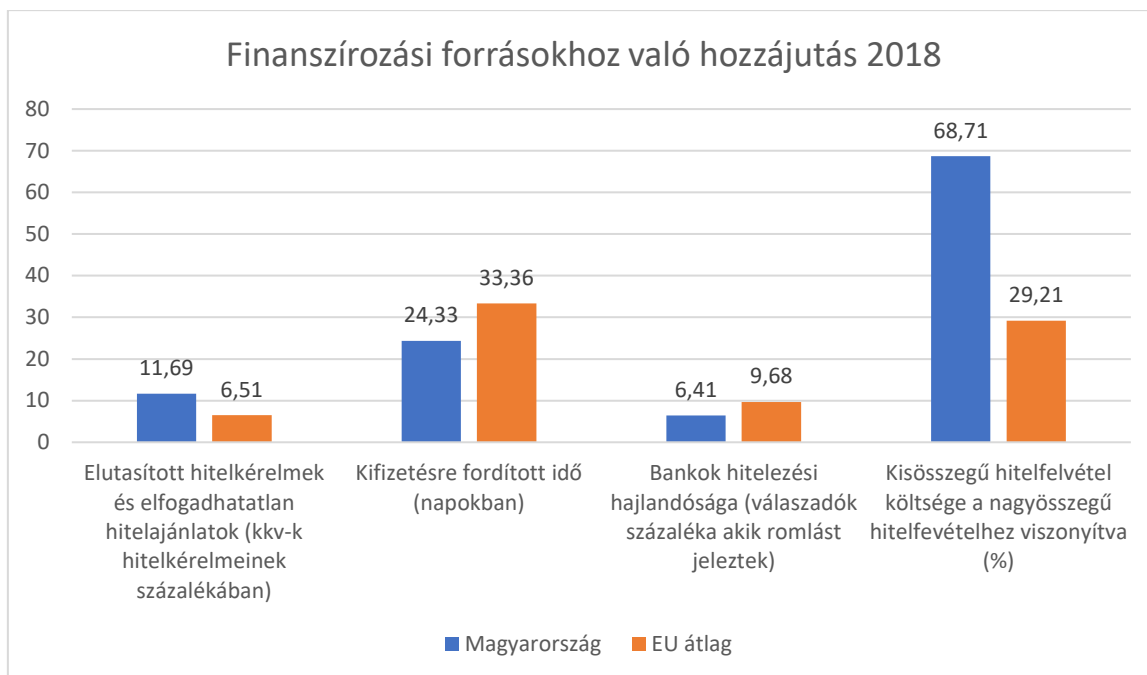
- felhasználhatóság időtartama,
- kockázat,
- elérhetőség,
- rugalmasság,
- tulajdonosi befolyás,
- költség.

Ezeket mind mérlegelni kell a vállalkozás vezetésének, hogy mennyire szeretne pénzt bevonni, mennyi idő alatt kell azt visszafinanszírozni, milyen kockázatokat hordoz magában a forrás igénybevétele, mely források érhetőek el a vállalkozó számára, mennyi költség a forrás bevonása a vállalkozásnak. (Vecsényi, 2017)

Elmondható, hogy finanszírozás szempontjából nincsenek könnyű helyzetben a KKV-szektor vállalkozói és nagyon fontos megtalálni számukra a legideálisabb pénzügyi forrást, ami elősegíti őket az innováció útján. A leginkább felhasznált források a banki kölcsönök és hitelek.

9. ábra Külső finanszírozási források csoportosítása (Forrás: Mester Éva - Tóth Róbert: A magyarországi kkv-k aktuális helyzete és finanszírozási lehetőségei) saját szerk.

10. ábra A finanszírozási forrásokhoz való hozzájutás Forrás:

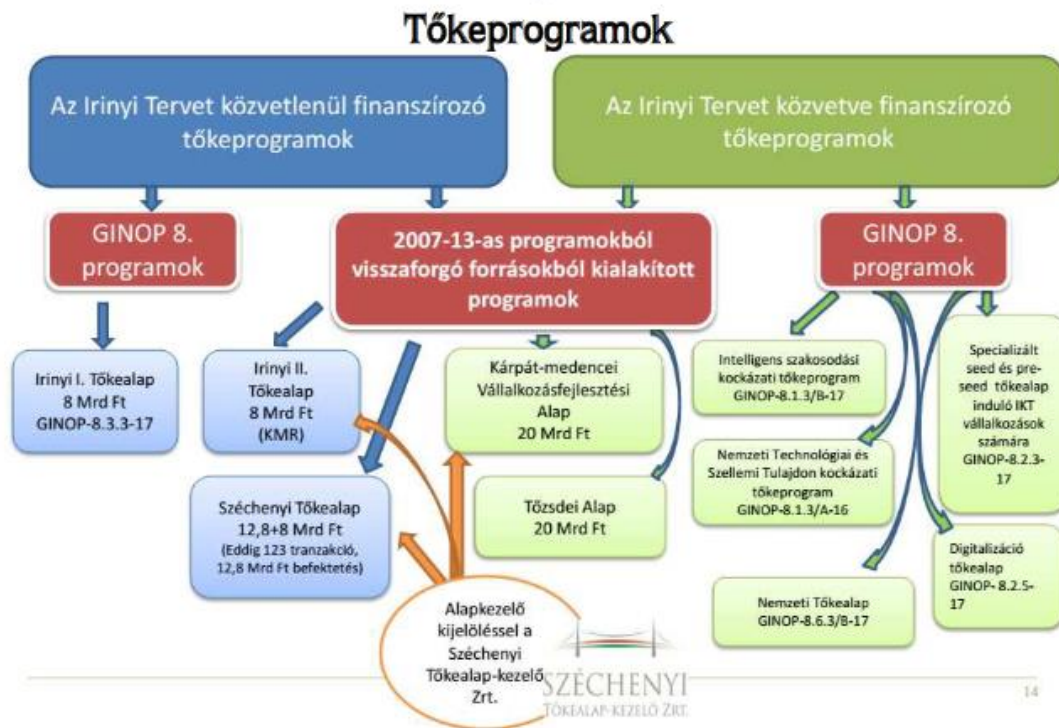
<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/14/translations/en/renditions/native>
(letöltve 2024.04.16)

Az utóbbi időben nagyon sokat javult az ország kkv-szektor finanszírozásának az állapota, amint az ábrán is látható jobban teljesít Magyarország az EU átlagnál a bankok hitelezési hajlandóságában. A hitel megkötésétől az összeg folyósításáig eltelt időben is megelőztük az Unió átlagát. Ezzel ellentétben a hitelkérelmek elutasítása még mindig nagyobb számban történik hazánkban, mondjuk ez lehet attól is hogy megnőtt a kkv-k hitelekre való igénye. Nagyon sok vállalkozónak csak kis összegre van szüksége viszont minél gyorsabban, ezért a kisösszegű hitelek költsége jóval magasabb Magyarországon, mint az EU-s átlag. Mindazonáltal az érdekeltek között általános az egyetértés abban, hogy a finanszírozáshoz jutni kívánó magyar kkv-k manapság könnyen és alacsony költséggel juthatnak hozzá.

A magyar kormány 2008 óta intézkedéseket hozott a finanszírozáshoz való hozzáférés valamennyi aspektusát érintően. Számos szakpolitikai intézkedésnek volt szerepe ebben a tekintetben. Különösen említésre méltó a 2013-ban bevezetett Növekedési Hitelprogramot, amit a Magyar Nemzeti Bank vezetett be. Ez a program pozitívan befolyásolta a hitelekhez való hozzáférést, fokozta a bankok közötti versenyt és hozzájárult a kkv-k beruházásainak jelentős növekedéséhez. Ennek az új "Fix" keretnek a célja a hazai kkv-hitelezés szerkezetének "egészségesebbé" tétele a hosszú távú, fix kamatozású hitelek

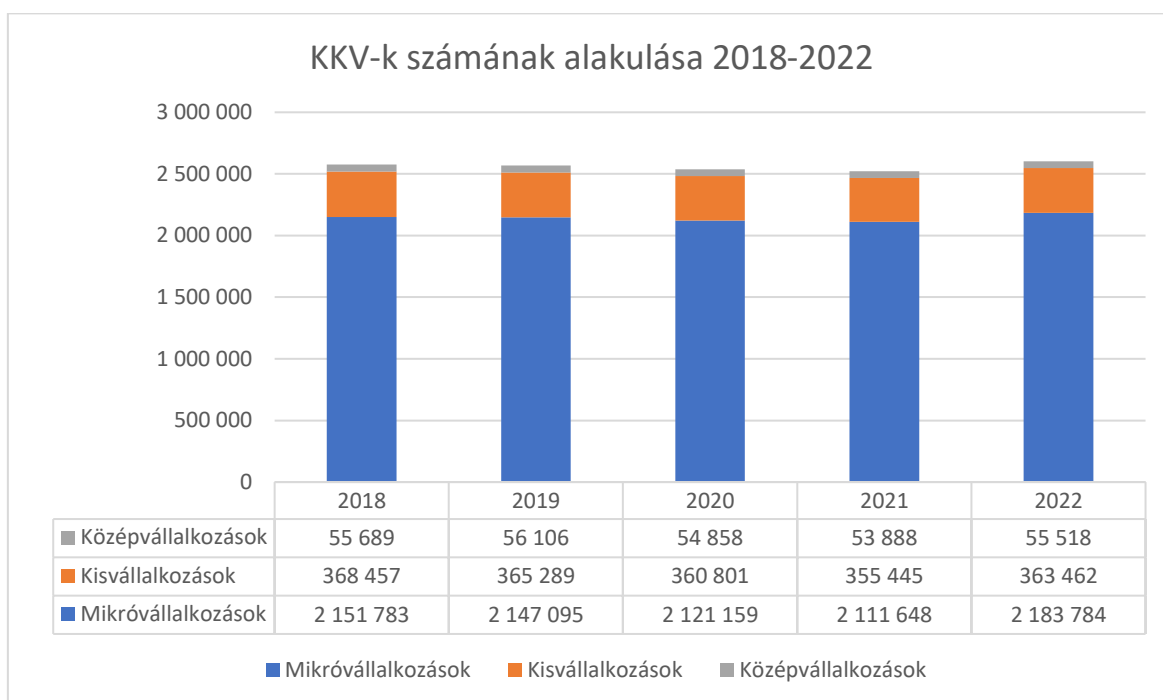
nyújtásával. A kkv-k számára a hitelintézeteken keresztül, a teljes költségvetés 3 125 millió EUR. (European Comission, 2024)

11. ábra Forrás: Lakatos Lukács Zsuzsanna: KKV-k jelenlegi szerepe a magyar gazdaságban, NGM 2017

6.2. Németország KKV-k bemutatása

A kis- és középvállalkozási szektor Németországban németül "Mittelstand", is a 249 foglalkoztatottnál kevesebb és évi maximum 50 millió euró bevételt elérő vállalkozásokat jelenti. Németországban több mint 2 millió 600 ezer KKV működik, amely az összes munkavállaló megközelítőleg 56%-át foglalkoztatja, ami több mint 18 millió ember. Szervezetek tekintetében a mikro vállalkozások dominálnak, országos szinten a KKV-k több mint a 83%-át kiteszik. A jelenlegi átmeneti szakaszban a koronavírusból a háborús szankciókon át, a kkv-knak megbízható keretfeltételekre van szükség, amelyek mellett szabadon fejlődhetnek. Sok esetben azonban a vállalkozások erőfeszítései ellenére is sok problémába ütköznek amiket le kell legyőzniük, amelyek az új energiaforrásokra való átállás és a szakképzett munkaerő hiánya.

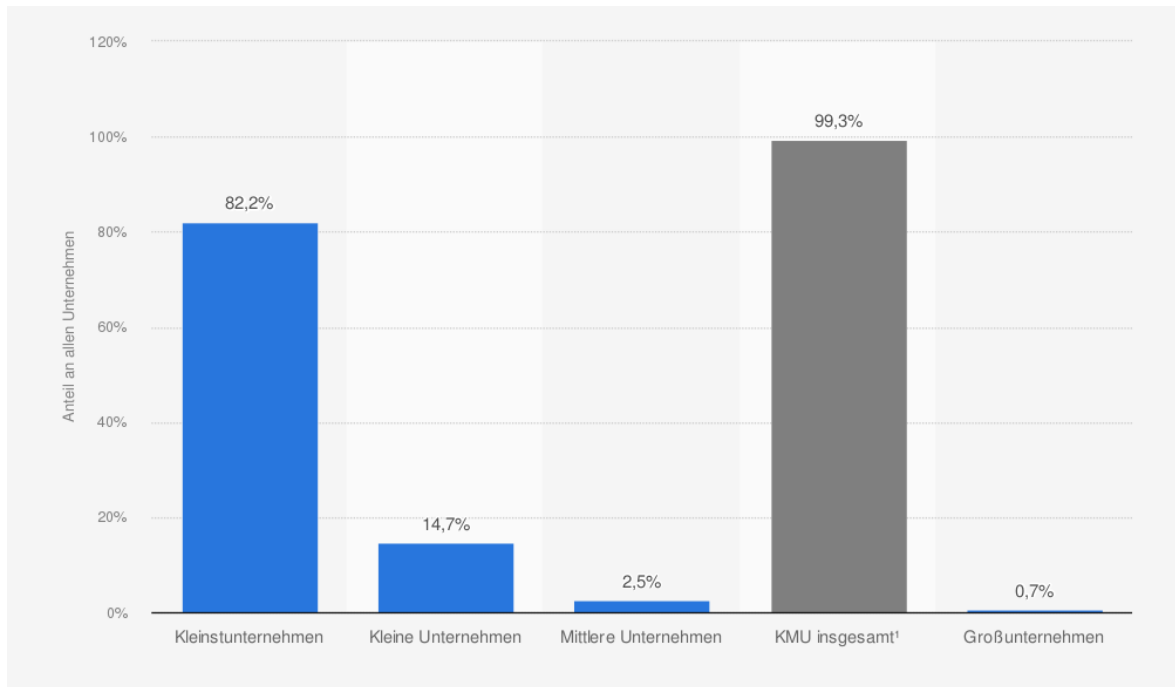
12. ábra Német KKV-k számának alakulása 2018-2022 (forrás: saját szerkesztés, statista.com)

Az ábrán tökéletesen látszik, hogy Németországban a kkv- szektor nagyon nagy stabilitást mutat, alig van eltérés az évek között, és a koronavírus után is visszaállt a vállalkozások száma a korábbira. Mikrovállalkozásokból egyre több lett míg, a kisvállalkozások száma csökkent 1,37%-al 2018-hoz képest. A középvállalkozásoknál egy nagyon minimális csökkenés vehető észre ami szinte elenyésző, 0,3%-ot jelent. Elmondhatjuk, hogy nagyon

biztos lábakon áll a Német kkv-szektor és a járvány után is ugyanarra a szintre emelkedett a számuk.

13. ábra Németországi vállalatok megoszlása a vállalat mérete szerint 2021

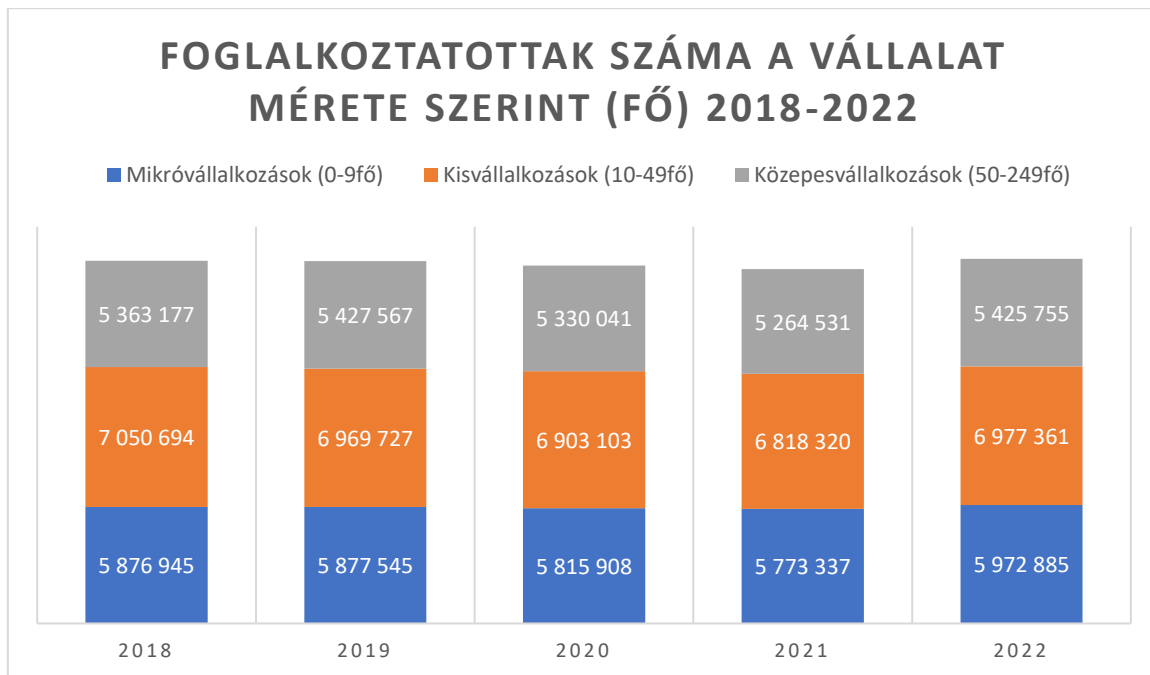
(forrás:<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/731901/umfrage/verteilung-unternehmen-in-deutschland-nach-unternehmensgroesse/>) Letöltve: 2023.11.24.

Az egész kkv-szektor a vállalatok 99,3%-át teszi ki, míg a nagyvállalatok csak elenyészően 0,7%-ot, ez 20 765 nagyvállalatot jelent 2021-ben.

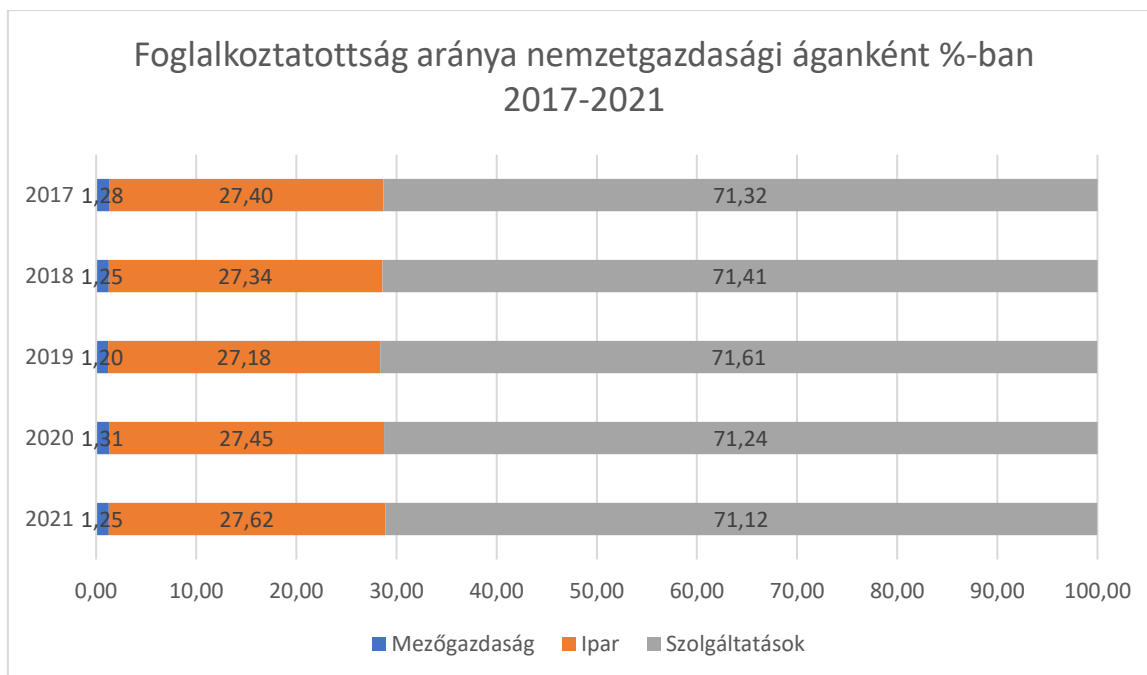
6.2.1. KKV-k foglalkoztatottsága (Németország)

A kkv- szektor adja a vállalati foglalkoztatottság 63,7%-át míg a nagyvállalatok 36,4% százalékot adnak, bár ha azt tekintjük, hogy 0,3% részarányuk a vállalkozások számát tekintve a kkv-k 99,7%-hoz képest, akkor láthatjuk, hogy ők is egy nagyon meghatározó munkáltatók. A nagyvállalati szektor megközelítőleg 15 millió embert foglalkoztat, míg a kkv-k együttesen 18,4 millió embert.

14. ábra Foglalkoztatottak száma a vállalat mérete szerint 2018-2022 (forrás: saját szerk., statista.com)

A legtöbb kvv az országban a mikro vállalkozások közül kerül ki, így azt hinnénk, hogy ők a legjelentősebb munkáltatók, de a kisvállalkozások foglalkoztatják magasan a legtöbb embert. A mikro- és közép vállalatok nagyon szorosan 5 és 6 millió fő között tartják az általuk foglalkoztatottak számát. A kisvállalkozásoknál észrevehető egy minimális csökkenés 2018 és 2022 között, viszont a mikro- és közepes vállalkozásokban dolgozók száma nőtt.

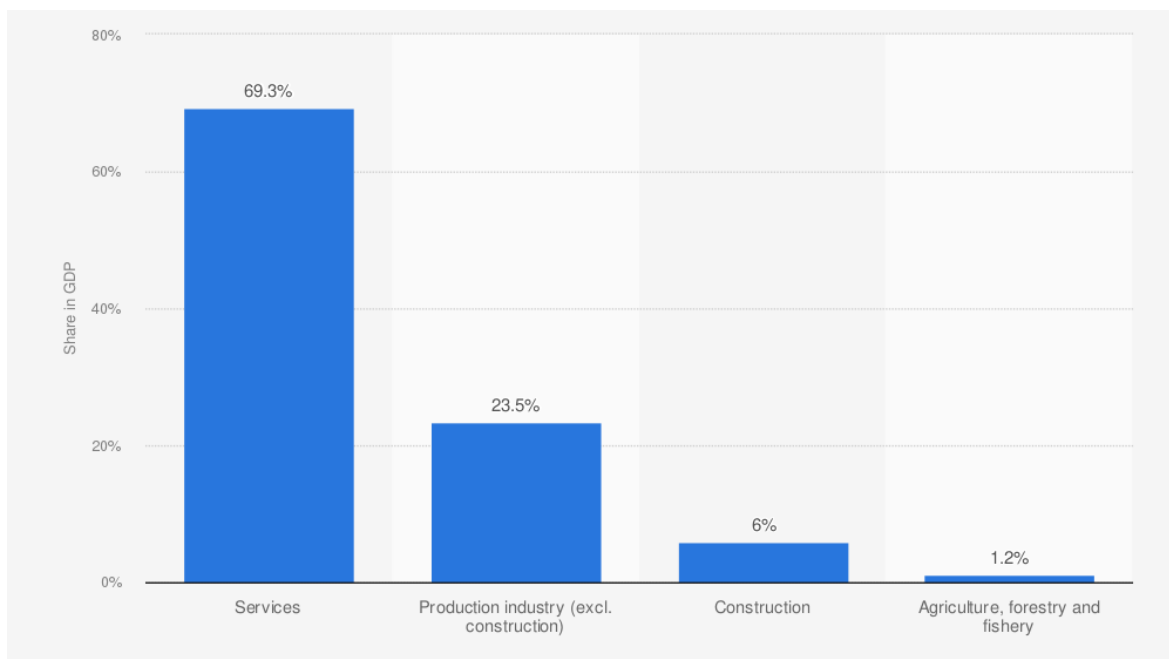

15. ábra Foglalkoztatottság aránya nemzetgazdasági áganként 2017-2021, Németország (forrás: saját szerk, statista.com)

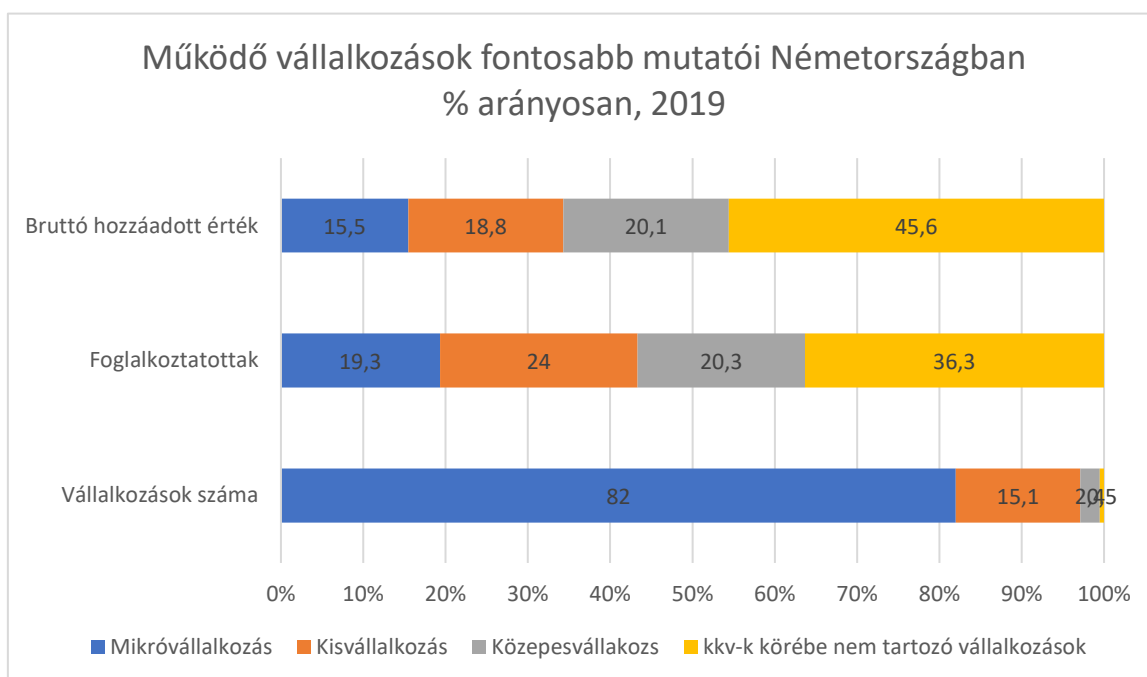
Tökéletesen kivehető, hogy a német gazdaságban is a szolgáltatás a legerősebb ágazat, és foglalkoztatja a legtöbb embert. A legtöbb szolgáltatást nyújtó cég általában a kkv- közül kerül ki. A nagyvállalatok leginkább az ipar és szolgáltatás piacon mozognak, tehát az ipari szféra nagy részét az ők alkalmazottai teszik ki. A mezőgazdasági ágazat a legminimálisabb, de mondhatni stagnál mert, a két arány között mindössze 0,03 százalék van. Hosszútávon egyébként folyamatosan csökken a mezőgazdaságban dolgozók aránya, ez a modern és hatékony gépi eszközök miatt van, ami által kisebb az emberi erőforrásra való szükség. Ennél a táblázatnál sajnos a 2022-es adat nem állt rendelkezésre.

6.2.2. KKV-k szerepe a gazdaságban (Németország)

16. ábra GDP-hez hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint 2022 (forrás: <https://www.statista.com/statistics/295519/germany-share-of-economic-sectors-in-gross-domestic-product/>)

Jól látható, hogy az egész GDP kétharmadát a szolgáltatás szektor nyújtja, másodikként az Ipar jön amihez tartozik az építőipar is, ami így kiad 29,5%-ot. A bruttó hazai értékhez legkevesebbet adó iparág, pedig a mezőgazdaság, ami az összes GDP 1,2%-át adja.

17. ábra Működő vállalkozások fontosabb mutatói,

Németország(forrás:<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/12/translations/en/renditions/native&ved=2ahUKEwjTx8r1-N-FAxW17QIHHVC1>)

A 15.ábrán jól látható, hogy a nagyvállalatok a vállalati szférában foglalkoztatottak kicsit több mint egyharmadát foglalkoztatja, ami 36,3%-ot jelent. A hozzáadott érték, 45,6 százalékát ők termelik ki, a legkevesebb vállalkozással, mert mindössze 0,5 százalékkal vannak jelen. A kkv- szektorban dolgozik a foglalkoztatottak majdnem kétharmada, amely pontosan 63,7 százalékot jelent, és a bruttó hozzáadott érték több mint felét ők termelték ki. Itt egy nagyon erős kkv-szektor figyelhető meg, mert nagyon jó a termelékenységük a GDP és a foglalkoztatottak számának figyelembevételével.

6.2.3. A KKV-k finanszírozási lehetőségei és állami támogatásai (Németországban)

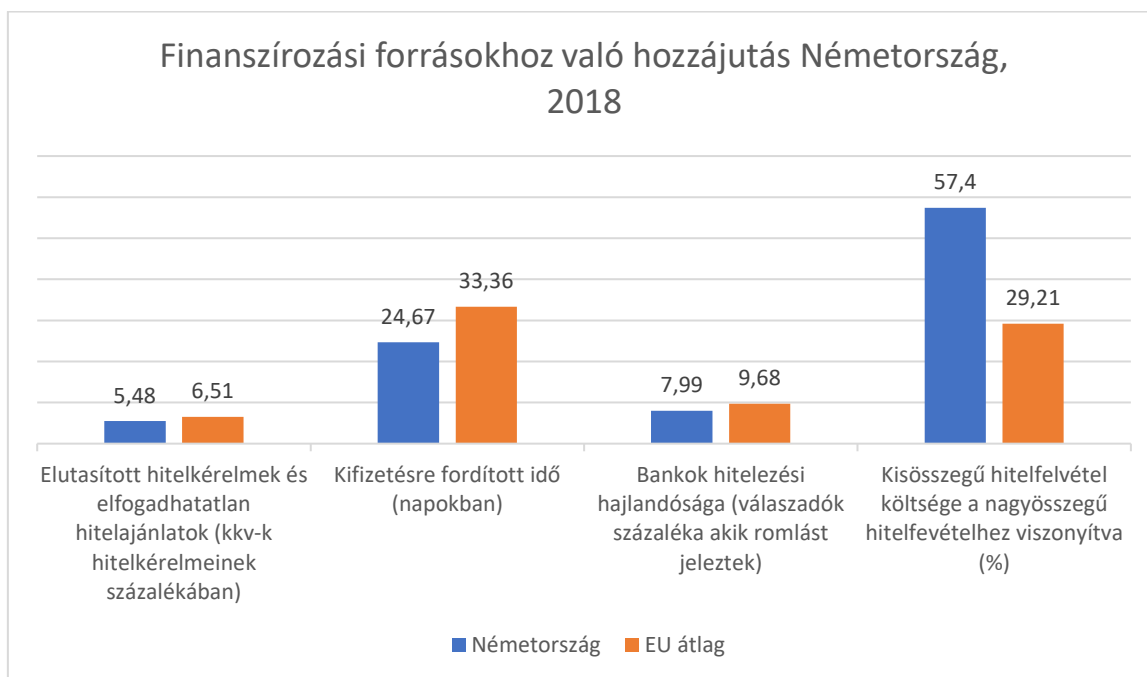
A német ipar versenyképességének megőrzése érdekében elengedhetetlen az innováció ösztönző, a vállalatokban rejlő potenciál realizálódását támogató gazdaságpolitikai környezet. Ezen környezet kialakításának kapcsán a gazdaság és klímaügyi minisztérium több olyan területet emelt ki, ahol alapvető változásokat tart szükségesnek: (Szabó, 2023)

- társasági adó mértékének csökkentése
- vállalatok megfelelő humán erőforrásokkal rendelkezzenek
- villamosenergia-költségek versenyképességének megőrzése
- digitális és közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- bürokrácia csökkentése, kevesebb beszámolás kötelezettség

2008-óta Németországban jelentősen javult a finanszírozáshoz való hozzáférés. A korai szakaszban a tőke elérhetősége megerősödött, különösen a 2005-ben létrehozott High Tech Start-up Fund révén. További intézkedések közé tartozik a mikrohitel-alap (MikrokreditFonds) 2015-ös megújítása és az ERP-Mezzanine for Innovation 2017-es létrehozása. A működésüket ipari léptékben kiterjeszteni kívánó induló vállalkozások számára nyújtott méretnövelő finanszírozás iránti igényt azonban még mindig nem sikerült teljesen kielégíteni.

2018 júliusában a szövetségi gazdasági minisztérium és energiaügyi minisztérium bevezette az ERP-hitelt (Digitalizációs és Innovációs). Ez a hitelprogram a legalább a legalább 2 éve alapított kkv-k innovációjának és digitalizációjának finanszírozására összpontosít. A cél hogy a kkv-k digitális és innovatív gyakorlatainak finanszírozása 25 000EUR és 25 millió EUR közötti összegben. A hatalmas kereslet miatt később a költségvetési csomag már 1,6 milliárd EUR-ra emelkedett. (European Commission, 2024)

Másodszor a Szövetségi Gazdasági Minisztérium és az Energiaügyi Minisztérium és a KfW⁷ elfogadta az ERP Mezzanine-t 2018 júliusában. Ez támogatja a Kutatás-Fejlesztést (K+F) a nagy potenciával rendelkező vállalkozások támogatását megfelelő finanszírozás biztosításával. A hitelek 25 000 EUR-tól 5 millió euróig terjedhetnek. A cél, hogy segítsék a vállalatoknak finanszírozni a kutatási és innovációs tevékenységeiket.

18. ábra Finanszírozási forrásokhoz való hozzájárulás, Németország (forrás: saját szerk, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/12/translations/en/renditions/native&ved=2ahUKEwivl>)

Ahogy az ábrán látjuk, Németország mindenben jobban teljesít mint az EU-s átlag, a kifizetésre fordított időben kiemelkedően, de a bankok hitelezési hajlandósága is nagyon jó. Az egyetlen amiben elmarad az EU-s átlagtól az a kisösszegű hitelek felvételének költsége, ez jóval többbe kerül itt is mint az Unióban átlagosan.

⁷A KfW Bankengruppe egy német állami tulajdonú befektetési és fejlesztési bank

6.3. KKV-k összefoglalása

6.3.1. Vállalkozások száma

Mindkét országban több mint a vállalkozások 99%-a kkv-szektorhoz köthető, amíg csak a maradék kevesebb mint 1%-a kkv-k körébe nem tartozó vállalkozások. A németországi kkv-k száma 2022-ben 2 602 764 volt, míg Magyarországon 981 215 volt. Tehát majdnem háromszor annyi kkv működik Németországban, mint hazánkban. Szervezeti felépítést nézve mindkét országban a 0-9 főt alkalmazó mikrovállalkozások dominálnak. Ezek után a második legtöbb a kisvállalkozásokból van, és a legkevesebb a középvállalkozásokból mindkét ország esetében. Magyarország esetében a vállalkozások száma gyorsabban gyarapszik, ez valószínű a felzárkóztatásnak és a gazdaság fellendülésének köszönhető, míg Németország már hosszú ideje egy erős gazdaság ott már korábban kialakult a vállalati szektor.

6.3.2. Foglalkoztatottak

A németországi kkv-k száma megközelíti a 3 millió vállalkozást, míg Magyarországon elkezdte a közeledést az 1 millió felé. Mindkét országban a vállalati foglalkoztatásának kétharmadát a kkv- szektor teszi ki. Németországban 63,4 százalékát, Magyarországon a 65,2 százalékát a kkv-szektoron kívüli szervezetek foglalkoztatják a fennálló százalékot. Nagyon hasonló a két érték az országok között, elmondható hogy nagyjából ugyan az a foglalkoztatottsági struktúra a vállalatok méretei szerint mind a két országban. Németországban a legtöbb embert a kisvállalkozások foglalkoztatták 2022-ben ez a szám 6 977 361 fő volt. A második helyen a mikrovállalkozások álltak 5 977 885 fővel, közben Magyarországon magasan a mikrovállalkozások foglalkoztatták a legtöbb embert, ami 1 355 064 fő volt. Második helyre a kisvállalkozások érnek akik 551 538 embert alkalmaztak. A megoszlások sokkal arányosabbak Németországban, mind a három kkv-szektor hasonló számú embert foglalkoztat, itthon nagyobb eltérés figyelhető meg, magasan a mikrovállalkozási szektor foglalkoztatja a legtöbb embert míg mellette jóval alacsonyabb a foglalkoztatottsága a kis- és középvállalkozásoknak. Nemzetgazdasági ágak szerint megfigyelhető, hogy magasan a szolgáltatási ágazatban dolgozik a legtöbb ember. Németországban erősebb a szolgáltatási szektor nálunk viszont arányaiban többen dolgoznak a mezőgazdaságban és az iparban.

6.3.3. KKV-k a gazdaságban

Az összes bruttó hozzáadott értéknek csak a 43,7 százalékát adja a kkv- szektor itthon, ami sokkal kevesebb mint Németországban, ahol ez 54,4 százalék. Magyarországon a vállalati szektor teljesítményének 56,3 százalékát a vállalkozások számának 0,9 százalékát képviselő nagyvállalatok termelték meg. Németországra pont a fordítottja igaz, mert a 0,7 százaléku részesedést elért 250 főnél nagyobb vállalatok, csak a bruttó hazai termék 45,6 százalékát bírták megtermelni. Ezek az adatok mutatják, hogy Magyarországon nagyon súlyos a multik jelenléte, és KKV-szektor le van maradva hozzájuk képest termelékenységben. A nemzetgazdasági ágak szerinti hozzájárulása a GDP-hez, mezőgazdasági ágazatban Magyarországnak 3,2 százalék, iparban 30,4 és a szolgáltatásoknál meg 66,4 százalék. Németországban a mezőgazdaságnak csak 1,2 százalék, az iparnak beleértve az építőipart, 29,5 és a szolgáltatásoké 69,3 százalék. Nagyon hasonló megoszlások, de itthon erősebb a mezőgazdaság és az ipar szerepe, náluk meg a szolgáltatási ágazat tölt be nagyobb szerepet.

6.3.4. KKV-k finanszírozása

A finanszírozási szegmensben mind a két ország általában jobb mutatókkal rendelkezik, mint az EU-s átlag. A bankok hitelre való hajlandósága magas és gyorsan folyósítják az összegeket, ebben mind a ketten kiemelkedőek. Németország és Magyarország is egyetlen egy mutatóban marad alul, ez pedig a kis összegű hitelek ára a nagy összegűekhez képest. Németországban az elutasított hitelek száma 5,48 százalék, ami kevesebb mint Magyarországon, ahol ez az érték nagyon alul marad a maga 11,69 százalékával. Sok figyelmet fordít mind a két kormány a KKV-knak nyújtott támogatásokat, és csomagokat illetően. Érdekük fejleszteni és erősíteni ezt a szektor, rengeteg pénzt fordítanak a digitális átállásra, a K+F-re és az innovatív megoldásokra. Németország úttörő akar lenni a legmodernebb és innovatív-korszerű ipar bevezetésében, és ezért nagyon sok pénzt szánnak a kutatásra. Magyarország kiemelkedik a mezőgazdaságnak nyújtott támogatásokat illetően, de ez meg is látszik az ágazat hozzáadott értékét illetően.

7. Következtetés, javaslatok

A szakdolgozatom jelenlegi korlátja, hogy ok-okozati összefüggés vizsgálatot nem végeztem, statisztikai módszertannal nem elemeztem ki a makrogazdasági változások hatásait, tehát jelenleg a dolgozatom csak egy áttekintést nyújt arról, hogy a két ország hogyan teljesített az vizsgált időszakban. Úgy gondolom, hogy a dolgozatom egy jó alapot biztosít arra, hogy a továbbiakban a még pontosabb kutatásokat megalapozza. Javasolnám még több makrogazdasági adat bevonását, például:

- Infláció
- Import/Export hozzájárulása a bruttó hazai termékhez
- Valuták közötti különbség
- Vállalkozások életútjának elemzése

A célkitűzésem az volt, hogy megvizsgáljam a Németország és Magyarország gazdasági helyzetét kiemelve a kkv-kat makrogazdasági szempontokat figyelembe véve. A vizsgált időszak alatt, rengeteg külső hatás érte az országokat, azon belül is az Európai Uniót és az általam vizsgált országok gazdaságát. A koronavírus járvány kitörése hatalmas hatással volt az egész világgazdaságra, 2020-ban ezért hatalmas gazdasági visszaesés figyelhető meg. A 2022-óta tartó Ukrán-Orosz háború teljes megváltoztatta a gazdaság működését. Rekordszintű infláció az utóbbi időben, mind Magyarországon és Németországban, energiaárak drasztikus emelkedése, ami nagyon befolyásoló tényező a német gazdaságra. Sok politikai viszály, szankciós csomagok, amik mind befolyásolják a makrogazdasági tényezőket. Fontos, hogy én a naprakész adatokat akartam szemléltetni, bár párszor így sem találtam friss adatot, lehet jobban bemutatná egy olyan vizsgálat az kkv-szektor működését, ami nem egy ilyen kihívásokkal teli időszakot vizsgál, és még pontosabb adatok lennének kinyerhetőek.

A másik céloom a finanszírozási rendszer megvizsgálása volt, mert úgy gondolom, hogy minden ország kkv-szektorális teljesítménye hatalmas összefüggésben áll, hogy milyen lehetőségeket biztosít az állam és milyen kedvezmények vehetők igénybe. Ez mind segítség a vállalkozások fejlődésében és a gazdaság megerősítésében. Vallom, hogy egy ország annál sikeresebb minél erősebb a hazai vállalati szektor, mert ahogyan az kiderült, a kkv-k az egyik legmeghatározó szereplők gazdaságilag és a foglalkoztatottságilag is.

8. Kutatás összefoglalása

A dolgozatomban végig vettem a legfontosabb makrogazdasági mutatókat, megvizsgáltam a jelenlegi nemzetközi helyzetet, elhelyeztem bennük Németországot és Magyarországot egyaránt. Ezt követően bemutattam a két országban történt legfontosabb gazdaságtörténeti eseményeit, amik meghatározó szerepet játszanak a mai napig, és mind a gazdaságra és a társadalomra is kihatással vannak. Ezt követően fókuszáltam a kkv-szektorra és makrogazdasági mutatókkal vizsgálni kezdtem azt, itt több eredményre is jutottam. Ilyen, hogy Magyarországon erősödni kezdett a vállalkozási kultúra és egyre többen nyitottak rá, hogy vállalkozásba kezdjenek, ezt megerősítette az, hogy évről évre egyre több vállalkozással vannak jelen a kkv-k. Német oldalról ugyan ez inkább egy stabil már kialakult kkv- szektort mutat be, amiben a vállalkozások száma nem nő olyan drasztikusan évente. Bár nagyon fellendült a vállalkozási szellem Magyarországon még mindig az 1-9 főt foglalkoztatott mikro vállalkozások vannak többségben és a GDP-hez való hozzájárulása is alacsony a kkv-szektorban a nagyvállalatokkal szemben. Ezzel ellentétesen Németországban a legtöbb embert foglalkoztató kkv forma a 10-49 főig terjedő kisvállalkozások, és náluk az egész kkv szektornak van a legnagyobb hozzájárulása a bruttó hazai termékhez. Az erősebb kkv-szektor leginkább a szolgáltatás és ipar szektorban mutatkozik meg. Magyarországon kiemelkedőbb a mezőgazdaság teljesítménye, az erős ipari szektor mellett a szolgáltatás hozzájárulása gyengébb Németországhoz képest.

A finanszírozások nyújtásában mindkét ország kiemelkedő az EU átlaghoz képest, de a kutatás fejlesztésre és a start-up cégek beindításában Németország a kiemelkedőbb, míg Magyarország nagyobb figyelmet fordít a mezőgazdaság támogatására. A bankok jellemzően könnyebben adnak ki hitelt Németországban, de a folyósítás ideje nagyon gyorsnak mondható mindkét ország esetében. A közös gyengepont viszont, hogy az olcsó hitelek, amik a kis cégeknek sok előnyt biztosítanak, sokkal drágábbak a nagy összegű hitelekhez viszonyítva.

A dolgozatom végén összefoglaltam a két ország makrogazdasági mutatóit és bemutattam erősségeiket és gyengeségeiket egymás mellett, majd további javaslatokat tettem a kutatás kibővítésére.

9. Irodalomjegyzék

Chikán , A., & Demeter, K. (2007). *Vállalatgazdaségtan*. Budapest: Aula Kiadó.

Christian , D., Bernd, F., Uta, S., & Alexandra , S.-O. (2014). From Sick Man of Europe to Economic Supertart: Germany's Resurgent Economy. *Journal Of Economic Perspectives*, 167-88.

Csabai, Á. (2022. 12 10). *Marketing blogger*. Forrás: Porter modell: marketingblogger.hu/porter-modell/

Eldridge, S. (2024. 03 07). *Britannica Money*. Forrás: purchasing power parity: britannica.com/money/purchasing-power-parity

European Commission. (2024. 04 22). *2019 SBA Fact Sheet - Germany*. Forrás: European Commission: <https://www.google.com/https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/12/translations/en/renditions/native&ved=2ahUKEwivl6nRiOCFAxXwQIHhAR2AiYQFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw310a24pSspEIHc5gKNH9il>

European Commission. (2024. 04 15). *2019 SBA Fact Sheet - Hungary*. Forrás: European Commission: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/14/translations/en/renditions/native>

Galbács , P. (2017). *A keynesi foradalom és a modern közgazdaságtan*. Budapest: L'Hartmann kiadó.

Gáspár, T. (2014). *A gazdasági növekedés elmélete és politikája*. Budapest: Aula kiadó.

Herbert, G., Karl-Heinz, P., & Holger, S. (1994). *Four Decades of Market Economy in Germany*. Cambridge University Press.

Kornai, J. (1992). *The Social System: The Political Economy of Communism*. New Jersey: Princeton University Press.

KSH. (2024. 04 16). Forrás: Munkaerőpiaci folyamatok: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf204/index.html#bevltahomeoffice>

- KSH. (2024. 04 18). *A kis- és középvállalkozások jellemzői 2017*. Forrás: Központi Statisztikai Hivatal: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kkv17.pdf>
- KSH. (2024. 04 16). *KSH.hu*. Forrás: A kis és középvállalkozások jellemzői 2014 november.: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyorkkv12.pdf>
- KSH Külföldi közvetlentőke-befektetés*. (2023. 03 21). Forrás: KSH.hu: [ksh.hu/ffi/4-21.html](https://www.ksh.hu/ffi/4-21.html)
- KSH regisztrált vállalkozások száma*. (2023. 04 24). Forrás: KSH: [ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0004.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0004.html)
- László, V. (dátum nélk.).
- Mester, É., & Tóth Róbert. (2015). A magyarországi kkv-k aktuális helyzete és finanszírozási lehetőségei. *ECONOMICA*, 74-90.
- Pénzcentrum*. (2022. január 9). Forrás: Pénzcentrum Társasági Adó: <https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20220109/tarsasagi-ado-torvenymennyi-a-tarsasagi-ado-mereteke-2022-eveben-1120893>
- Porter, M. (1980). *Competitive Strategy*. New York: Free Press.
- Ránki, G. (1975). *A magyar gazdaság a két világháború között*. Budapest: Kossuth Könyvkiadó.
- Szabó, D. (2023). Iparpolitikai stratégiák Európában- Németország. *Világpolitika és közgazdaságtan*, 45-55.
- Szalai, J. (1986). *A gazdasági reform és társadalom*. Budapest: Kossuth Könyvkiadó.
- Vecsényi, J. (2017). *Kisvállalkozások indítása és működtetése*. Budapest: Akadémia kiadó.
- Vértesy, L. (2018). *A kis- és középvállalati szektor Magyarországon*. Budapest: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Pénzügyek Tanszék.
- Wikipédia*. (2020. június 17). Forrás: Mérleg(számvitel): [https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9rleg_\(sz%C3%A1mvitel\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9rleg_(sz%C3%A1mvitel))

10. Ábrajegyzék

1. ábra KGST zászlója	15
2. ábra Magyar Népköztársaság zászlója.....	16
3. ábra Nyugat és Kelet-Németország (forrás: https://ndk.blog.hu/2021/03/18/mi_az_az_ndk).....	20
4. ábra Foglalkoztatottak megoszlása %-ban vállalkozási kategória szerint (forrás: saját szerk. KSH).....	26
5. ábra Foglalkoztatottság alakulása nemzetgazdasági ágak szerint (forrás: KSH saját szerk.)	27
6. ábra Foglalkoztatottak száma vállalkozás mérete szerint 2018-2022 (forrás saját szerk. KSH)	28
7. ábra Vállalkozások mutatója vállalkozáskategória szerint (forrás: KSH 2017).....	29
8. ábra Bruttó hozzáadott érték nemzetgazdasági ág szerint, 2022 (forrás: saját szerk. , KSH).....	30
9. ábra Külső finanszírozási források csoportosítása (Forrás: Mester Éva - Tóth Róbert: A magyarországi kkv-k aktuális helyzete és finanszírozási lehetőségei) saját szerk.	31
10. ábra A finanszírozási forrásokhoz való hozzájárulás Forrás: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/14/translations/en/renditions/native (letöltve 2024.04.16).....	32
11. ábra Forrás: Lakatos Lukács Zsuzsanna: KKV-k jelenlegi szerepe a magyar gazdaságban, NGM 2017.....	33
12. ábra Német KKV-k számának alakulása 2018-2022 (forrás: saját szerkesztés, statista.com)	34
13. ábra Németországi vállalatok megoszlása a vállalat mérete szerint 2021 (forrás: https://de.statista.com/statistik/daten/studie/731901/umfrage/verteilung-unternehmen-in-deutschland-nach-unternehmensgroesse/) Letöltve: 2023.11.24.....	35
14. ábra Foglalkoztatottak száma a vállalat mérete szerint 2018-2022 (forrás: saját szerk., statista.com)	36
15. ábra Foglalkoztatottság aránya nemzetgazdasági áganként 2017-2021, Németország (forrás: saját szerk, statista.com)	37

16. ábra GDP-hez hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint 2022 (forrás: https://www.statista.com/statistics/295519/germany-share-of-economic-sectors-in-gross-domestic-product/).....	37
17. ábra Működő vállalkozások fontosabb mutatói, Németország(forrás: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/12/translations/en/renditions/native&ved=2ahUKEwjTx8r1-N-FAxW17QIHHVC1).....	38
18. ábra Finanszírozási forrásokhoz való hozzájárulás, Németország (forrás: saját szerk, https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/12/translations/en/renditions/native&ved=2ahUKEwivl).....	40
1. táblázat Az elmúlt évek GDP növekedése százalékban (forrás: Eurostat, BEA)	9
2. táblázat Magyarország lakosságának alakulása 1910 és 1920.....	11

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: BURIÁN KOPPÁNY
A Hallgató Neptun kódja: KRY50V
A dolgozat címe: Magyarország és Németország vizsgálata IKU. aspektus -ból
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Videkfejlesztés és fenntartható gazdaság intézet
A konzulens tanszékének a neve: Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év 04 hó 22 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Burián Koppány (hallgató Neptun azonosítója: KRY50V) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gödöllő, 2024.04.28.

---

belső konzulens

---

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.